

Rapportage

Gezonde School – eten op school

In opdracht van: Pointer
Contactpersonen: Karen Geurtsen en Odette Joosten

Utrecht, december 2022

Telefoon: 030 263 10 80
e-mail: info@duo-onderwijsonderzoek.nl
website: www.duo-onderwijsonderzoek.nl

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	2
2	OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK.....	3
	2.1 Methode van onderzoek en netto-respons	3
	2.2 Vragenlijsten	3
	2.3 Rapportage	3
3	RESULTATEN.....	4
	3.1 Resultaten schoolleiders basisonderwijs	4
	3.2 Resultaten leerkrachten basisonderwijs	8
4	BIJLAGE	12
	4.1 Verantwoording respons	12
	4.2 Open antwoorden schoolleiders basisonderwijs.....	13
	4.3 Open antwoorden leerkrachten basisonderwijs	27

1 INLEIDING

DUO Onderwijsonderzoek & Advies, specialist op het gebied van onderwijsonderzoek, heeft een omnibus-onderzoek¹ verricht onder directeuren/schoolleiders en leerkrachten uit het basisonderwijs en directeuren/schoolleiders en docenten uit het voortgezet onderwijs.

Deze rapportage bevat de resultaten van de vragen van Pointer die wij aan de schoolleiders en leerkrachten uit het basisonderwijs.

---

¹ Methode van onderzoek waarbij wij de vragen van de deelnemende organisaties/de opdrachtgevers bundelen tot één vragenlijst die wij vervolgens voorleggen aan één of meerdere doelgroepen in het primair onderwijs of voortgezet onderwijs.

2 OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

2.1 Methode van onderzoek en netto-respons

Het veldwerk is voor het Omnibusonderzoek uitgevoerd in de periode van 10 november tot en met 30 december 2022. Voor het onderzoek werd gebruikgemaakt van onze Online Onderwijspanels. De volgende netto-respons is gerealiseerd.

Onderzoeksgroep	Benadering	Netto-respons
1. Schoolleiders basisonderwijs	Online	300
2. Leerkrachten basisonderwijs (verdeeld over groep 1/2 – 8)	Online	400

Voor een verdere verantwoording van de respons verwijzen we naar de bijlage van deze rapportage (zie paragraaf 4.1).

2.2 Vragenlijsten

De vragenlijsten voor het Omnibusonderzoek hebben we opgesteld aan de hand van vragen die de in het onderzoek participerende partijen hebben aangeleverd.

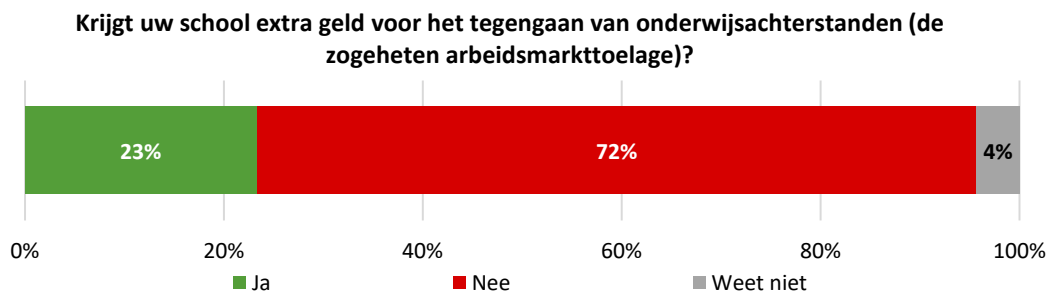
2.3 Rapportage

De resultaten geven we weer in grafieken. De toelichtingen en de antwoorden van de optie "anders" zijn opgenomen in de bijlage (zie paragraaf 4.2).

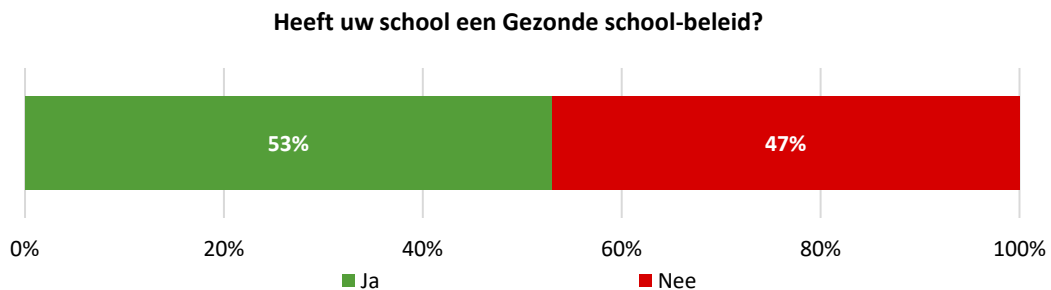
3 RESULTATEN

3.1 Resultaten schoolleiders basisonderwijs

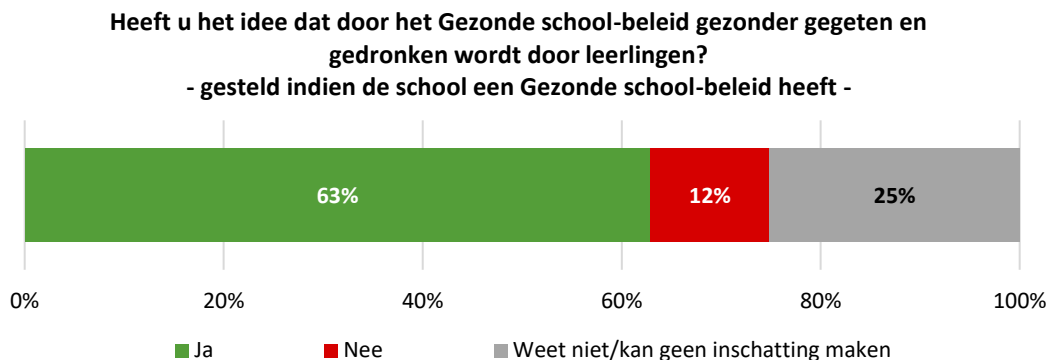
Aan alle schoolleiders hebben wij gevraagd of hun school extra geld (de arbeidsmarkttoelage) krijgt voor het tegengaan van onderwijsachterstanden. Bijna een kwart van de schoolleiders (23%) geeft aan dat hun school dat krijgt.

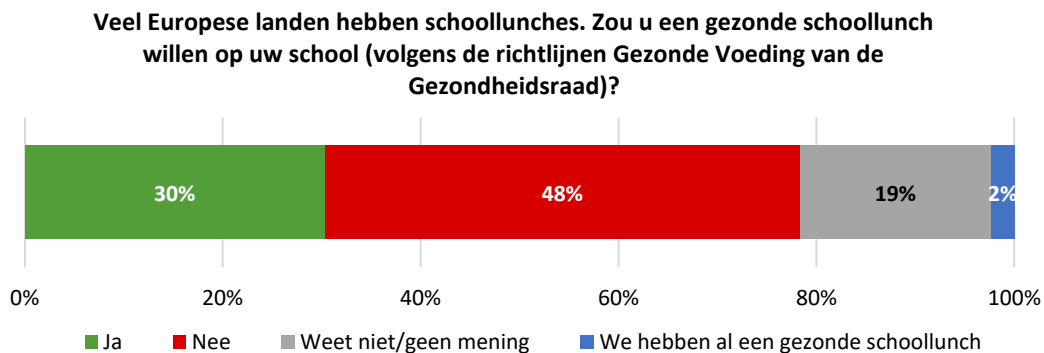
Ook is gevraagd of hun school een Gezonde school-beleid heeft. Meer dan de helft van de schoolleiders (53%) heeft dit beleid op hun school.

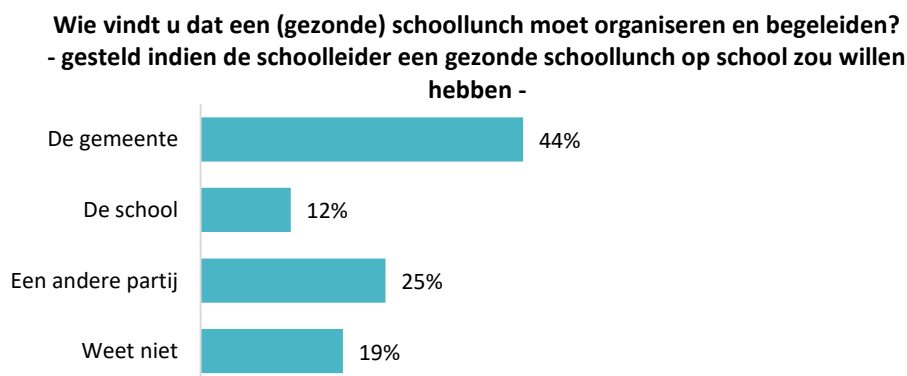
Aan de schoolleiders die het Gezonde school-beleid op school hebben (53%; zie vorige pagina), hebben we gevraagd of ze het idee hebben dat hierdoor gezonder gegeten en gedronken wordt door leerlingen. Bijna twee derde van deze groep schoolleiders (63%) denkt heeft het idee dat hierdoor gezonder wordt gegeten en gedronken door leerlingen. Ruim één op de tien van deze groep schoolleiders (12%) heeft niet het idee dat er daardoor gezonder gegeten en gedronken wordt. In de bijlage zijn de toelichtingen bij deze vraag opgenomen.

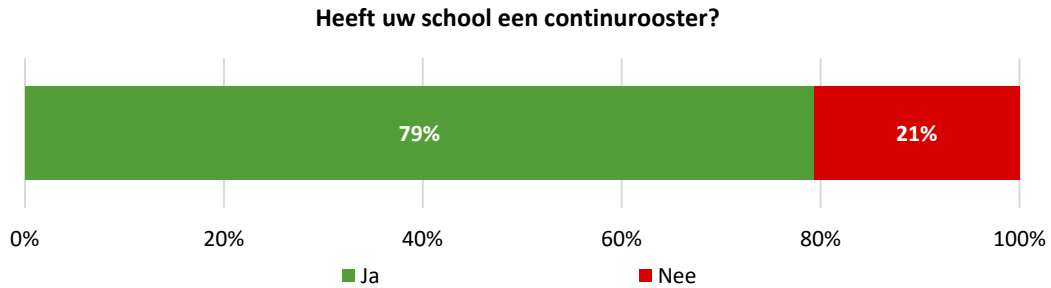
Aan alle schoolleiders hebben we gevraagd wat hun mening is over een gezonde schoollunch. Bijna de helft (48%) geeft aan geen gezonde schoollunch te willen op hun school, ten opzichte van bijna een derde (30%) die dat wel zou willen. Een klein gedeelte (2%) geeft aan dat er op school al een gezonde schoollunch is.

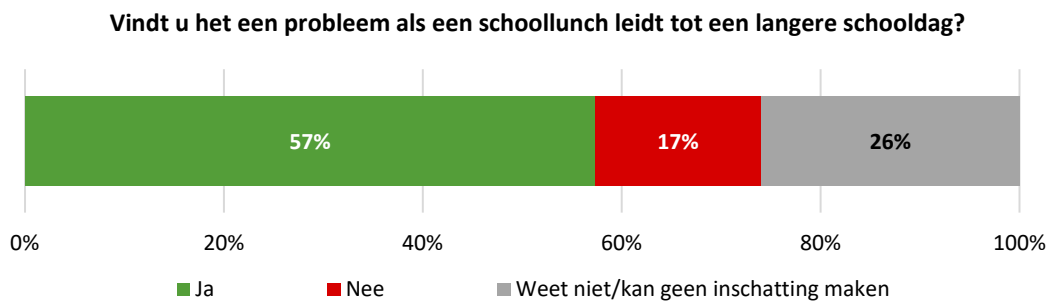
Aan de schoolleiders die een gezonde schoollunch op school zouden willen, is gevraagd wie dit zou moeten organiseren. De meest genoemde partij is de gemeente (44%).

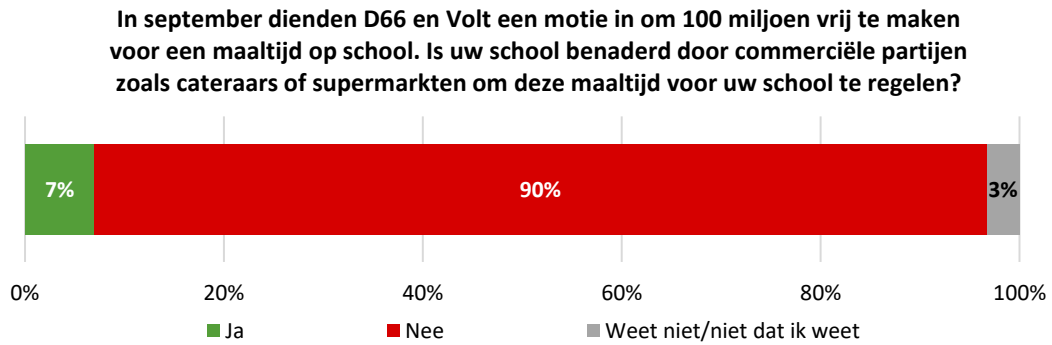
Ongeveer acht op de tien schoolleiders (79%) geeft aan een continuooster te hebben op hun school.

Ruim de helft van de schoolleiders (57%) vindt het een probleem als een schoollunch tot een langere schooldag zou leiden. Bijna één op de zes schoolleiders (17%) vindt dit geen probleem. In de bijlage zijn de gegeven toelichtingen opgenomen.

In september dienden D66 en Volt een motie in om geld vrij te maken voor een maaltijd op school. Vrijwel alle schoolleiders (90%) geven aan naar aanleiding van deze motie niet te zijn benaderd door commerciële partijen om een maaltijd voor hun school te regelen.

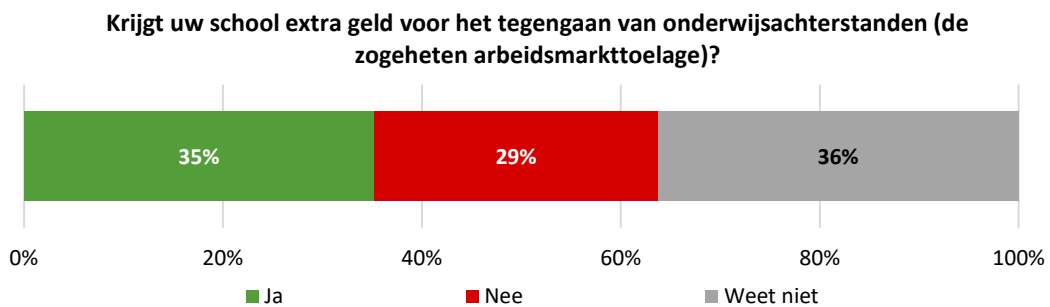

In de bijlage zijn de afsluitende toelichtingen van de schoolleiders opgenomen.

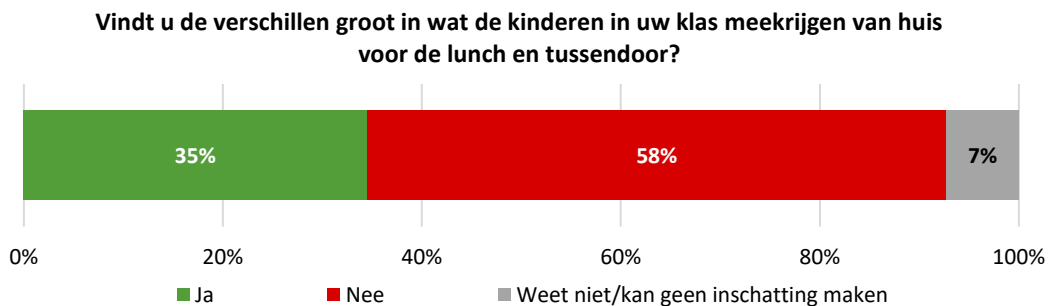

3.2 Resultaten leerkrachten basisonderwijs

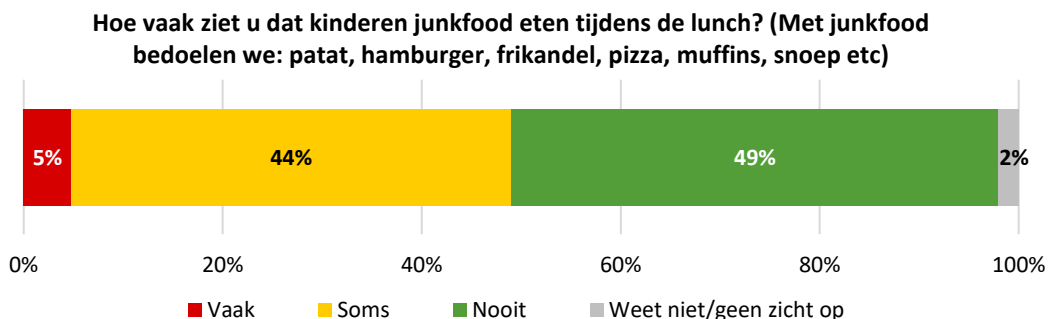
Vergelijkbare vragen hebben wij ook aan leerkrachten gesteld. Van de leerkrachten geeft ruim een derde (35%) aan extra geld te krijgen voor het tegengaan van onderwijsachterstanden.

Van de leerkrachten vindt ruim een derde (35%) de verschillen in wat de kinderen in de klas voor de lunch en voor tussendoor meekrijgen groot (zie ook de bijlage voor de gegeven toelichtingen). Meer dan de helft (58%) vindt deze verschillen niet groot.

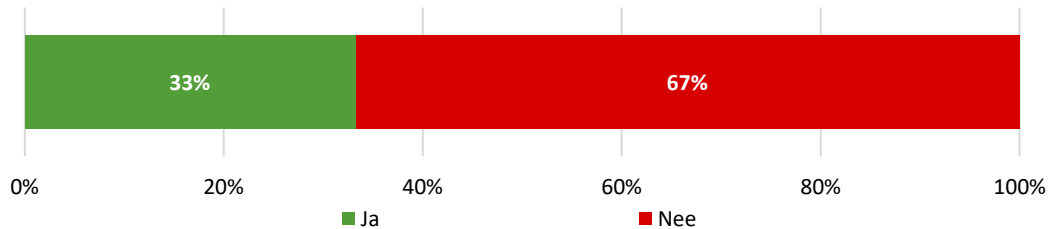

Bijna de helft (49%) van de leerkrachten ziet kinderen tijdens de lunch vaak of soms junkfood eten.

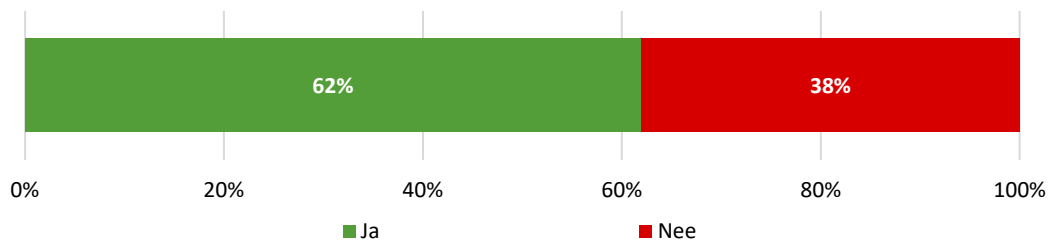
Eén op de drie leerkrachten (33%) maakt zich zorgen over hoe gezond kinderen in hun klas eten (in de bijlage zijn de toelichtingen op deze vraag opgenomen).

Maakt u zich zorgen over hoe gezond kinderen in uw klas eten?

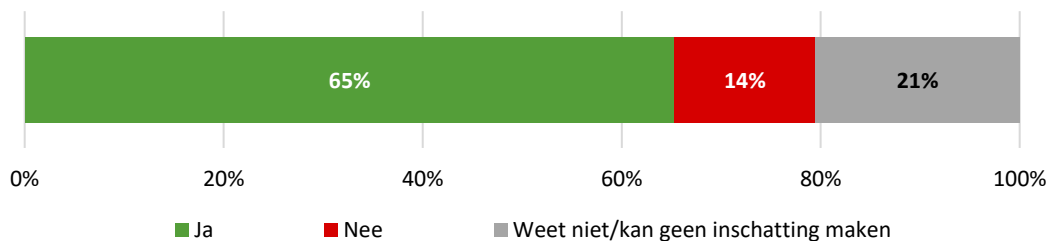
De meerderheid van de leerkrachten (62%) aan dat hun school een Gezonde school-beleid heeft.

Heeft uw school een Gezonde school-beleid?

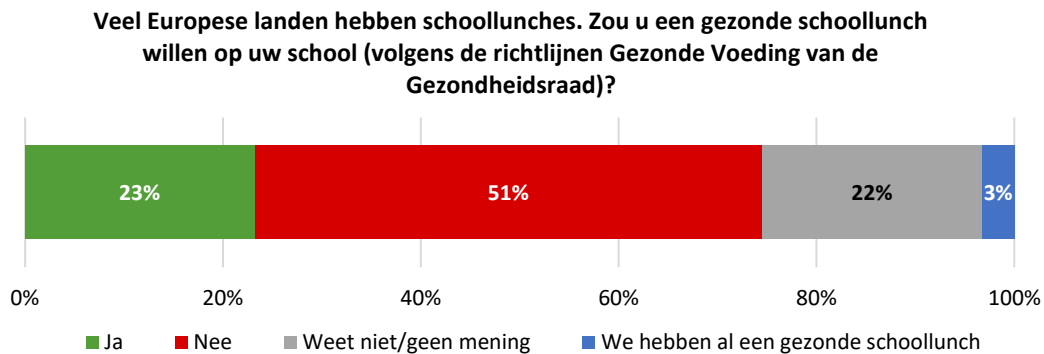

Aan de leerkrachten die aangeven dat de school het Gezonde school-beleid heeft (62%; zie grafiek hierboven), hebben we gevraagd of ze het idee hebben dat hierdoor gezonder gegeten en gedronken wordt door leerlingen. Bijna twee derde (65%) van deze groep leerkrachten heeft het idee dat leerlingen daardoor gezonder eten en drinken (zie ook de bijlage voor de gegeven toelichtingen).

Heeft u het idee dat door het Gezonde school-beleid gezonder gegeten en gedronken wordt door leerlingen? - gesteld indien de school een Gezonde school-beleid heeft -

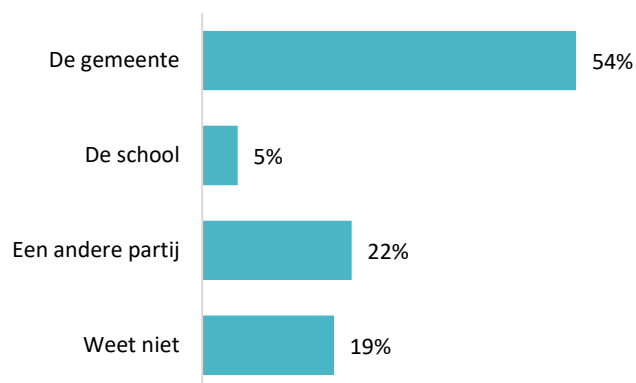

Circa de helft van de leerkrachten (51%) zou geen gezonde lunch willen op hun school. Bijna een kwart (23%) zou dat wel willen hebben.

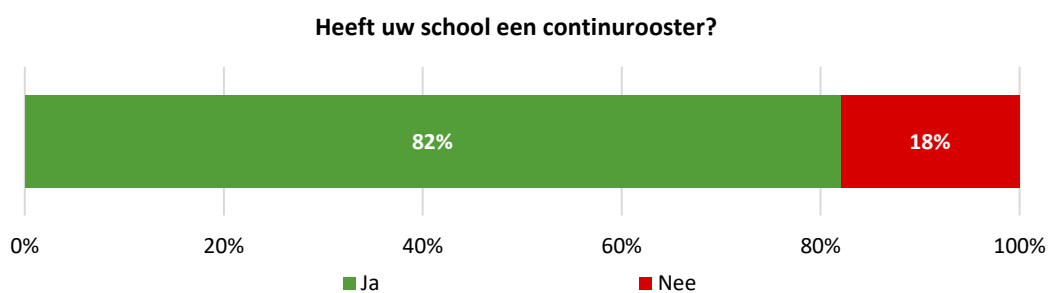

Aan de leerkrachten die een gezonde schoollunch op school zouden willen (23%; zie bovenstaande grafiek), is gevraagd wie dit zou moeten organiseren. De meest genoemde partij is de gemeente (54%). Een klein gedeelte (5%) vindt dat de school dit moet doen.

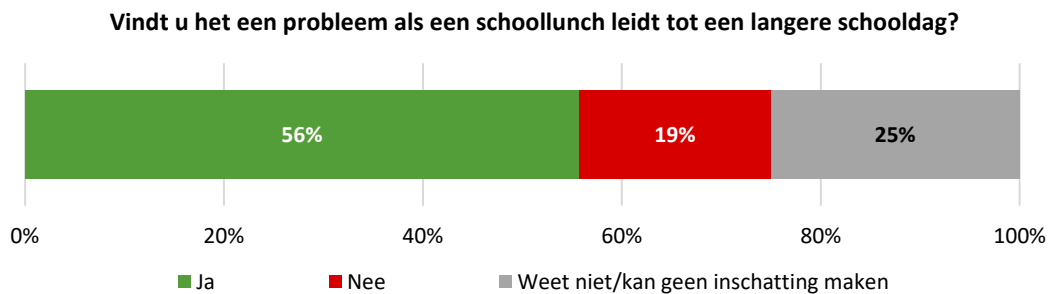
Wie vindt u dat een gezonde schoollunch zou moeten organiseren en begeleiden?- gesteld indien de leerkracht een gezonde schoollunch op school zou willen hebben -

Ruim vier op de vijf leerkrachten (82%) geeft aan een continurooster te hebben op hun school.

De meerderheid van de leerkrachten (56%) vindt het een probleem als een schoollunch leidt tot een langere schooldag. Circa een vijfde (19%) vindt dit geen probleem.

4 BIJLAGE

4.1 Verantwoording respons

De gerealiseerde netto-respons van de verschillende doelgroepen is vergeleken met de populatie voor de kenmerken denominatie en regio. Verschillen tussen de gerealiseerde respons en de populatie op deze kenmerken zijn 5% of kleiner. Dat is de reden waarom we de resultaten niet hebben 'herwogen', het zal geen enkel effect hebben op de onderzoeksresultaten zoals in dit rapport beschreven.

Netto-respons	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
50	13,9%	12,0%	8,3%
100	9,8%	8,5%	5,9%
300 (de respons voor dit onderzoek onder schoolleiders PO)	5,5%	4,8%	3,3%
600	4,0%	3,5%	2,4%

Toelichting op de tabel

Bij een netto-respons van $n = 300$ schoolleiders dient er bij een uitkomst van bijvoorbeeld '75% van deze schoolleiders is het eens met de voorgelegde stelling en 25% niet' rekening mee te worden gehouden dat de werkelijke percentages zullen liggen tussen:

- is het hiermee eens: 70,2% (75% -/ - 4,8%) en 79,8% (75% + 4,8%);
- is het hier niet mee eens: 20,2 (25% -/ - 4,8%) en 29,8% (25% + 4,8%).

4.2 Open antwoorden schoolleiders basisonderwijs

Vraag 3

Heeft u het idee dat door het Gezonde school-beleid gezonder gegeten en gedronken wordt door leerlingen? – *indien de school een Gezonde school-beleid heeft en men 'ja' heeft geantwoord*

Antwoorden 'ja, want':

- 5 dagen per week fruit, stimuleren van drinken van water of frisdrank zonder suiker
- Aandacht tijdens thema's, kooklessen, gezonde snacks tussendoor, fruitbeleid wordt gestimuleerd
- Alleen water drinken en gezond beleg.
- Bewustwording bij kinderen en ouders
- Bewustwording bij leerlingen en ouders
- Bewustwording werkt goed, ook onder ouders/verzorgers.
- Daar zetten we actief op in, voor zover onze invloed reikt
- Daar zijn afspraken over
- Daar zijn in overleg met de ouders duidelijke afspraken over gemaakt
- Dat hebben we afgesproken met elkaar
- Dat is zichtbaar
- Dat merken we aan wat de kinderen mee krijgen naar school
- Dat wordt gestimuleerd door de leerkrachten
- Dat zie ik gebeuren en we hebben schoolfruit
- De kinderen nemen fruit of groente mee als tussendoortje en wij bieden een gezonde warme lunch aan op twee dagen in de week.
- De meeste leerlingen aten eerst geen fruit en nu proeven ze het iig
- De trommeltjes van de kinderen zijn gevuld met verantwoord en gezonde producten.
- Dit zien we in de praktijk gebeuren.
- Door beleid te voeren wat in samenspraak met leerlingen en mr is opgesteld. Dit geeft duidelijkheid. Leerkrachten zijn hierin een voorbeeld.
- Door de bewustzijnsontwikkeling bij kinderen en ouders in combinatie met het beleid (waterdrink beleid, gezonde lunch,) zien wij veranderingen optreden.
- Drinken meer water en eten gezonder, ook meer fruit
- Duidelijk beleid op eten van fruit op school. Extra aandacht voor gezondheid door diverse lessen
- Duidelijke afspraken over eten van fruit en drinken van water
- E verplichten een aantal dagen per week gezonde tussendoortjes
- Een bewustwording bij leerlingen en ouders
- Een ieder is hier alert op, de leerkracht geeft tips en adviezen
- Enkel gezonde voeding wordt meegegeven en hier is toezicht op door teamleden. Ongezonde voeding wordt mee naar huis terug gegeven.
- Er is aandacht voor en kinderen worden hierin gestimuleerd
- Er is bewustzijn op bij kinderen en ouders
- Er mogen een aantal dingen niet meer
- Er worden weinig ongezonde etenswaren meegegeven door de ouders.
- Er wordt hier regelmatig over gesproken en naar gehandeld.
- Er wordt in de pauzes gezond gegeten (fruit)
- Er wordt meer fruit / groente meegenomen
- Er wordt meer fruit gegeten en water gedronken
- Er wordt meer water gedronken
- Er wordt meer water gedronken. Tussendoortjes zijn gezond
- Er wordt water gedronken en op gezonde voeding gelet

- Er zijn regels over wat ze wel en niet mee mogen nemen als pauzehap en lunch.
- Er zijn restricties gesteld aan de pauzehapjes en we hebben een traktatiebeleid.
- Er zijn steeds meer leerlingen die water drinken en gezonder eten mee naar school nemen
- Er zouden anders door ouders snoep en dergelijke meegegeven worden bij lunches
- Fruit en water beleid
- Gedragwijziging in het drinken van water, bewegen, signaleren
- Gestructureerde en gerichte inzet
- Gezamenlijk stimuleren helpt
- Het stimuleert als er regelmatig aandacht voor is en als het beleid hierop gericht is.
- Het stimuleert ouders zich er bewust van te zijn
- Het verplicht de ouders om gezonde pakketjes mee te geven
- Ieder kind heeft ofwel groente of fruit bij zich voor in de pauze
- Iedereen neemt fruit mee in de ochtendpauze. Er worden geen drinkpakjes meegenomen. Iedereen drinkt water.
- Kinderen en ouders zijn bewuster bezig met wat gezond eten is,.
- Kinderen mogen volgens die bepaalde eet- en drinkwaar niet/wel
- Kinderen zijn bewuster van gedrag mbt gezondheid
- Kleine school, veel contact met en betrokkenheid van ouders
- Leerkrachten dragen uit dat iedere dag fruit en gezonde lunch gegeten wordt, iets anders wordt mee teruggegeven en er is dan gezond alternatief op school
- Leerlingen en ouders worden bewust gemaakt en school bied gezonde voeding aan
- Leerlingen maken kennis met voedsel wat ze nog niet kennen
- Meer fruit en meer bewustzijn
- Meer fruit, bewustzijn bij ouders vergroot
- Meer gezonde voeding in lunch bakjes
- Men is zich meer bewust
- Op school hanteren we strikt gezond trakatieprotocol en we stimuleren gezonde dingen tijdens pauze.
- Op specifieke dagen is groente / fruit het tussendoortje
- Op woensdag drinken wij alleen water
- Schoolfruit levert een positieve bijdrage
- Stimuleren en faciliteren van gezond eten
- Tijdens schooltijd zijn kinderen 'verplicht' gezond eten mee te nemen.
- Veel kinderen lusten nu meer soorten fruit
- Veel meer fruit/groente, water drinken
- Verplicht groente of fruit in kleine pauze
- Verplicht groente/fruit bij 10-uurtje en water of melk op school drinken
- Voorheen namen de kinderen zeer ongezond eten mee
- We bieden gezond eten aan, fruit en melk
- We blijven dit regelmatig onder de aandacht brengen.. Beleg tijdens de lunch wordt gezonder
- We doen al jaren mee en dat gaat makkelijk en goed.
- We geven de kaders aan waarbinnen verwachten dat ouders dit ook doen.
- We hanteren het gezonde tussendoortje en de gezonde lunch. Hier zijn ouders en leerlingen aan gewend.
- We hebben fruitdagen, een watertap
- We hebben nu ook eu schoolfruit
- We stellen eisen aan wat er mee gaat naar school en wat er wordt uitgedeeld. Er wordt alleen water gedronken. Fruit en groenten en gezonde lunch en traktaties

- We stimuleren dat bij alle activiteiten, doen mee aan school fruit en hebben dat bij ons overblijven en pauze eten ingevoerd
- We verwachten dat alle kinderen fruit meenemen in de pauze
- We zien dat de kinderen vooral gezonde lunch en tussendoortjes mee naar school nemen. Wij verzorgen geen lunch op school en zijn gezonde school op andere vlakken (beweging, voeding etc.)
- We zien geen chips, koolzuurhoudende frisdranken en snoep meer in /bij de broodtrommel
- Wij bekijken de lunchtrommels, we drinken alleen maar water, er wordt niet meer getrakteerd
- Wij bieden minimaal 3 dagen per week gratis schoolfruit aan
- Wij hebben een duidelijk beleid
- Wij hebben het idee dat het breed opgepakt wordt
- Wij hebben verplichte fruitdagen voor de kinderen, waarvan zelfs drie keer verzorgd vanuit ons kindcentrum (door de Europese subsidie regeling)
- Wij zien daarop toe
- Wij zijn daar streng in op school. Buiten schooltijd kan ik dat niet inschatten
- Wij zijn een fruit en waterschool. Dat is vele malen beter dan koek, snoep en zoete drankjes
- Wordt gestimuleerd
- Ze drinken tegenwoordig water op school en eten fruit in plaats van pakjes drinken
- Ze drinken tegenwoordig water op school en eten fruit in plaats van pakjes drinken
- Ze eten fruit en drinken water op alle schooldagen
- Ze hebben geen keuze, verplicht fruit bijvoorbeeld in de ochtendpauze.
- Zowel het team als ouders en kinderen zijn zich meer bewust van het belang van geonder eten en drinken omdat dit ook regelmatig terugkomt in onze nieuwsbrief

Antwoorden 'nee, want':

- Kosten spelen hierin voor ouders ook een belangrijke rol.
- Ouders bepalen wat ze kinderen meegeven.
- Ouders zijn hier wel bewust van wat ze hun kinderen geven.
- Was jaren geleden ook al gezond. En een aantal ouders zijn toch niet te motiveren en dan is het voor kinderen ook lastig.
- Wij hebben op andere terreinen certificaten: welbevinden en sport
- Wij hebben het beleid vooral gericht op gezonde school sport en gezonde school seksuele vorming vignet

Vraag 5

Wie vindt u dat een (gezonde) schoollunch moet organiseren en begeleiden?

Antwoorden 'een andere partij':

- Allereerst vind ik het eigenlijk de verantwoordelijkheid van ouders. Maar anders vanuit de overheid.
- Bekostigd door de overheid
- Betrokken partijen in de wijk
- BSO met pedagogische medewerkers
- Bv welzijnswerk
- Dat zal verder uitgezocht en ingevuld moeten worden. Sec door school is niet haalbaar.
- De overheid
- De overheid
- Degene die het organiseert
- Een catering bedrijf
- Er ligt al meer dan genoeg op bordjes van scholen
- Externe
- Externe partij buiten de school
- Externe partijen die via subsidie ministerie dit kunnen opzetten en regelen.
- Externe partner doe ervaring heeft met catering
- Extreme organisatie of ouders/ vrijwilligers
- Geen idee wie, geen teamleden die hebben het al druk genoeg
- Gemeente
- Het zou een samenwerking moeten zijn tussen school, gemeente en ondersteunde partijen
- Kinderopvang
- Ministerie zou het moeten betalen. Organisatie kunnen we zelf wel.
- Niet de school zelf
- Niet zo relevant, als het maar niet bij school komt te liggen.
- Onze samenwerkingspartner, de kinderopvang/BSO samen met de school.
- Opvang
- Ouderraad
- Ouders
- Particulier
- Tommy Tomato voor wie wil en rest neemt zelf mee (ouders)
- Vanuit zorgmedewerkers
- Voedingsdeskundigen en onderwijzers samen
- Vrijwilligers of ouders
- Vrijwilligers zoals hulpouders en jeugdzorg organisatie of kinderopvang
- Welzijns stichting vanuit de wijk
- Wij hebben de lunch via Tommy Tomato en dat bevalt goed

Vraag 7

Vindt u het een probleem als een schoollunch leidt tot een langere schooldag?

Antwoorden 'ja, want':

- Bao/sbo voor sommige leerlingen dag nu al lang
- Brengt extra kosten met zich mee.
- Continurooster in o.a. Ingevoerd om de schooldag in te korten
- Daar hebben met name de leerkrachten moeite mee
- Dag is al lang genoeg en voor de leerkrachten niet heel handig
- Dagingvulling ouders en leerlingen en BSO is nu helemaal afgestemd op het huidige rooster.
- Dan blijft er minder ontwikkeltijd over voor de leerkrachten
- Dan gaat de werkdruk (weer) omhoog.
- Dan heb ik organisatorische problemen doordat leerkrachten te veel uren moeten maken
- Dan houden lkr minder tijd over voor naschoolse zaken
- Dan houdt het team nog minder tijd over om lessen goed voor te bereiden en onderwijs te innoveren
- Dan is de tijd na school beperkter voor leerkrachten en dus neemt de werkdruk mogelijk toe.
- Dan is de werkdag van de leerkracht te lang, CAO technisch niet haalbaar
- Dan is er voor de leerkrachten minder tijd om lessen voor te bereiden, begeleidingsgesprekken te voeren en te professionaliseren.
- Dan Koen we in de knel met de rusttijden van de leerkrachten.
- Dan kom ik de knel met werktijden
- Dan kom ik wellicht in de knoop met mijn normjaartaken.
- Dan kom je met de pauzes van leerkrachten en de opvang van kinderen tijdens de lunch in de knoei.
- Dan komen we in de knel met de uren van de leerkrachten
- Dan komen we in de knoei met het rooster en moeten we de uren opnieuw in gaan delen.
- Dan komen we met de pauzetijden van leerkrachten in de knoop.
- Dan komt het taakbeleid in het gedrang.
- Dan krijgen we gedoe met ouders
- Dan krijgen we gedoe met ouders en leerkrachten
- Dan maken leerkrachten te veel uren. Daarnaast moeten de schooltijden (weer) aangepast worden en dit heeft consequenties voor de BSO's.
- Dan moeten leraren de lunch begeleiden waardoor er minder tijd voor voorbereiding en overleg is.
- Dan zal het personeel dit weer moeten gaan uitvoeren. En we krijgen voldoende en steeds meer op ons bordje (passend antwoord bij dit onderwerp).
- Dan zie ik de werkdruk van de leerkrachten hoger worden, daar waar het over het algemeen al redelijk hoog is. Liever heb ik dat er bij gezinnen wordt geïnvesteerd in gezonde voeding.
- Dat betekent dat er meer druk komt te liggen bij de leerkrachten die al weinig pauze genieten
- Dat betekent ook andere pauzetijden voor leerkrachten. Geen idee hoe we dat moeten organiseren
- Dat gaat ten koste van de tijd die leerkrachten hebben
- Dat heeft consequenties voor de totale organisatie.
- Dat is meer werkdruk voor leerkrachten. Alle kinderen hebben bij ons een goed gevulde broodtrommel bij zich. Er zijn hieromtrent geen problemen.
- Dat is niet verstandig kijkend naar werkdruk en wat je wilt dat het oplevert voor de kinderen
- Dat is weer een extra belasting voor de leerkrachten
- Dat kunnen we integreren
- Dat leidt tot een langere werkdag voor medewerkers
- Dat levert CAO-technische problemen op voor de medewerkers
- Dat past niet in de tijd
- Dat past niet in het rooster van de leerkracht

- Dat vraagt extra personele inzet
- Dat vraagt van de leerkrachten ook weer meer inzet. En er is al zo weinig tijd over.
- De behoefte voor een schoollunch is er niet op school
- De bemensing wordt dan een probleem. Mensen van buiten zijn niet op de hoogte van de behoeftes van kinderen, 'eigen' mensen is (te) duur.
- De buitenschoolse activiteiten komen hierdoor in de knel
- De extra uren begeleiding moeten betaald worden. De eigen groepsleerkracht heeft recht op pauze als de dag langer dan 5 uur duurt.
- De leerkracht eet nu met de kinderen en dan hebben we een probleem met de werktijden
- De leerkrachten hebben geen pauze en dat wordt voor hen een te lange dag met kinderen
- De leerkrachten hebben ook rust/tijd/ruimte nodig om hun werk te kunnen doen.
- De leerkrachten komen te veel onder druk en moeten bezig zijn met onderwijs niet met lunches
- De leerkrachten kunnen nu vanaf 14.00 uur aan de slag voor de groep. Deze keuze is bewust gemaakt.
- De leerlingen zitten al lang genoeg op school
- De lunch hoeft niet te leiden tot een langere schooldag, we eten nu ook.
- De lunch past nu prima in de tijd die wij ervoor hebben uitgetrokken.
- De noodzaak is er op onze school niet
- De noodzaak voor een schoollunch is bij ons niet aanwezig
- De schooldag is al lang genoeg
- De schooldag is voor de kinderen lang genoeg
- De werkdruk voor leerkrachten neemt dan toe.
- Dit betekent een extra belasting voor de leerkrachten
- Dit geeft ook weer meer belasting voor de leerkrachten
- Dit is m.i. Niet nodig
- Dit lijkt me onnodig.
- Dit vraagt herverdeling van uren van leerkrachten, werkdruk gaat omhoog
- Dit vraagt ook wat van de leerkrachten
- Een langere schooldag betekent een langere inzet van leerkrachten en dus meerkosten
- Eindtijd is met het team afgesproken bij invoering schoollunch. Tenzij toezicht tijdens de lunch niet door leerkrachten hoeft en er pauze/werktijd is.
- Er is al een lunchtijd ingecalculleerd in het rooster
- Er is geen wens vanuit onze populatie om een schoollunch te organiseren en voor leerkrachten is de dag meer versnipperd.
- Er komt al veel op het bordje van de leerkrachten en de vraag is of er voldoende ander personeel is om de lunch te begeleiden
- Er zijn afspraken met team, maar ook met BSO partner.
- Er zijn naschoolse activiteiten en hebben al verlengde schooldag activiteiten
- Extra werkdruk voor mijn personeel
- Gaat van vrije tijd leerlingen af en werkdruk leerkrachten
- Geeft de leerkrachten minder voorbereidingstijd
- Geen geld om leraren te betalen
- Geen langere dagen ivm belasting leerkrachten en hun al te volle normjaartaak
- Het feit dat de we continuooster hebben, maakt dat leerkrachten weinig pauze kunnen nemen. Als de kinderen op 14.15u naar huis gaan, neemt het team hun welverdiende en broodnodige pauze. Dit moment wordt later als de schooldag langer duurt.
- Het idee was juist dat personeel binnen werktijd werk kan doen
- Het is ook de zaak van ouders. Zo belast je leerkrachten meer

- Het is ook niet nodig om een langere lunchpauze te houden. Voor sommige leerlingen duurt dit nu al te lang
- Het kan tijdens onze lange pauze
- Het past in het huidige rooster
- Het vergroot de druk op het toch al volle rooster van het team
- Hierdoor neemt de werkdruk voor leerkrachten nog meer toe
- Hoe gaan we dit formatief wegzetten. Wie begeleidt de schoollunch?
- Hogere werkdruk
- Ik denk dat er nu ook voldoende tijd is om te eten
- Ik heb geen leerkrachten of ondersteuners die met kinderen kunnen eten. De dag mag niet langer dan 5 uur duren van de CAO
- Ik krijg er de handen niet op elkaar van de leerkrachten
- Ik snap de gedachte achter de schoollunch, maar is het een taak voor het onderwijs?
- Ik vind dat niet alles op het bordje van onderwijs gegooid moet worden. Zeker in het basisonderwijs moeten we al zo veel. Ik vind dat je niet van de leerkrachten mag verlangen dat er nog meer bij komt.
- Ik wil niet dat het team nog meer onder druk komt te staan. De werkdruk is al hoog genoeg. Een lunch van 15 tot 20 minuten vinden wij lang genoeg.
- In het verleden hadden wij een langere lunchtijd en dit was geen aanwinst voor de sociale ontwikkeling van kinderen
- Inzet leerkrachten wordt dan problematisch, de ellende van het overblijven ligt ons bovendien nog vers in het geheugen
- Inzetbaarheid leerkrachten
- Is weer een grotere belasting voor de leerkrachten
- Kinderen horen ook tijd te hebben om te spelen, sport te beoefenen, vrije tijd zonder klas te hebben.
- Kinderen zijn nu al lang genoeg op school
- Kinderen zitten bij ons al 15 min langer op school. En het betekent minder tijd voor leerkrachten om zich voor te bereiden.
- Langere dag voor leerkrachten
- Lastig voor externe partijen en ouders
- Leerkrachten hebben de tijd na school hard nodig en wij hebben geen populatie kinderen die een schoollunch nodig hebben. Ze krijgen vanuit huis voldoende en gezond te eten mee.
- Leidt tot problemen bij naschoolse activiteiten
- Ligt de werkdruk van de leerkracht weet onder druk
- Lijkt me niet nodig. Nu lunchen we ook al op school
- Lunch moet niet een voltijd onderwijs programma worden
- Lunch is een verantwoordelijkheid van de ouders.
- Lunch is verantwoordelijkheid van ouders
- Lunchen is nu al een onderdeel van onze schooldag, dit hoeft daardoor niet langer te worden
- Lunches verzorgen is een taak van ouders. Wanneer zij dit niet kunnen, moeten zij hierbij geholpen worden. Niet alle problemen moeten op school worden opgelost. De overheid moet zorgen dat ouders in staat zijn hun kind op te voeden.
- Meer contacturen voor de leerkrachten
- Mijn mensen worden al genoeg belast
- Mocht het slechts 15 minuten langer duren geen probleem. Langer wel ivm belastbaarheid leerkrachten/ arbo
- Niet nodig
- Niet nodig, geen meerwaarde voor onze school

- Niet ten goede van leerlingen en werkdruk leerkrachten
- Nog niet zo lang geleden schooltijden aangepast
- Nu lunchen we ook al op school
- Nu organiseren we het overblijven van 200 kinderen ook binnen de tijd van de lunchpauze.
- Onderbreekt de schooldag, daar waar we eerder kozen voor continuooster en in elkaar schoven
- Ons onderwijs is afgestemd op 45 minuten lunchtijd. Dit is voldoende.
- Ons onderwijs is gericht om zo effectief mogelijk de lesactiviteiten in te vullen. Dit vraagt afstemming met vele BSO's in onze buurt.
- Onze schooldag is al lang door een ruime lunchpauze
- Onze schooldag is al lang; nog langer leidt tot nog minder tijd voor na-lestijd-taken
- Op dit moment loopt dit goed en hebben we de behoefte niet om dit te veranderen
- Past niet binnen onderwijsprogramma van de leerkrachten.
- Past niet binnen WTF van leerkrachten
- Past niet in jaarrooster
- Past niet meer in takenpakket leerkrachten
- Pauzetijd is lang genoeg op dit moment om uitgebreid te kunnen lunchen en ook nog buiten te kunnen spelen
- Reden om continuooster in te voeren was juist het beperken van lange pauzes en meer doorgaande lijn in lestijden
- Reden om continuooster in te voeren was juist het beperken van lange pauzes en meer doorgaande lijn in lestijden
- School is m.i. Een onderwijsinstelling en geen vervanging van opvoeders
- Speciaal onderwijs, leerlingen kunnen een langere dag niet aan en moeten nog met het leerlingenvervoer naar huis, dit kan max 1,5 uur vragen
- Tijd is schaars voor leraren
- Tijd na school is van belang voor leerkrachten
- Tijd over houden aan het eind van de dag voor voorbereiding e.d.
- Tijd voor taken en ontwikkelingen na schooltijd schuift op naar later moment of tijdsduur hiervan wordt minder
- Vooral de invulling van de uren die mensen daarvoor moeten werken
- Voorbereidingstijd leerkrachten komt dan onder druk te staan
- We hebben al lange schooldagen
- We hebben al zo'n vol programma
- We hebben bewust gekozen voor een kortere lunchpauze.
- We hebben een traditioneel rooster om tegen te gaan dat leerkrachten te intensief de hele dag doorgaan. Een schoollunch
- We maken al heel veel uren
- We moeten al zoveel aandacht besteden aan de basisvaardigheden
- We willen geen schoollunch
- We zijn dan weer terug bij af en hebben een TSO nodig en daar zijn we net van af.
- We zijn erg blij hoe het nu is ingeregeld
- We zijn geen opvang. Zorg dat ouders in staat zijn om ontbijt en lunch te verzorgen, repareer niet via het onderwijs.
- We zijn net overgestapt naar nieuwe lestijden (dit schooljaar).
- We zijn nu bewust in overleg met ouders overgegaan op een kortere schooldag dmv het continuooster
- Wel wanneer van de groepsleerkrachten wordt verwacht de lunch te begeleiden/coördineren.
- Welke verantwoordelijkheden leggen we op school neer?

- Werkbelasting leerkrachten
- Werkdruk leerkrachten; leerkrachten maken geen langere dagen dus minder tijd voor voorbereiding van lessen.
- Werkdruk voor leerkrachten wordt verhoogd. Wanneer leerkrachten minder tijd hebben voor werkzaamheden m.b.t. De klas omdat er geluncht moet worden, vind ik dat onacceptabel omdat
- Werktijden personeel
- Werktijden van collega's
- Wie begeleidt deze lunch? Je hebt dan te maken met de wtf van de leerkrachten. Dat vind ik niet wenselijk.
- Wie is er dan verantwoordelijk voor de leerlingen? Hoe gaat dit de werkdruk voor leerkrachten tegen?
- Wij ervaren geen problemen rondom continurooster, gezond lunchpakket en/of evt. Verborgene armoede
- Wij hebben genoeg lunchtijd
- Wij maken al tien uur extra iedere week. Meer kunnen we niet vragen aan de leerlingen
- Zie nog niet het nut op onze school

Antwoorden 'nee, want':

- Dan heeft personeel pauze tijdens de lunch als deze georganiseerd wordt door derden.

Vraag 9

Heeft u verder nog opmerkingen die u zou willen delen over kinderen en gezond eten en drinken?

Antwoorden:

- Actie is nodig; lunchtrommels zijn wel gevuld maar meestal niet gezond; kinderen komen veel zonder ontbijt op school.
- Al school kunnen we leefstijl onderwijzen, dat doen we ook. Maar helaas beginnen veel hardnekkige gewoontes thuis en die bereik je als school niet altijd. We merken dat ouders de bemoeienis van school snel als betuttelend ervaren. En weer iets wat door de overheid op het al zo overvolle bordje van het onderwijs wordt geheveld. Daar heb ik erg veel moeite mee.
- Als ouders het moeten organiseren is onze visie dat school moet stimuleren, niet opleggen.
- De 100 miljoen is toch niet alleen voor gezond eten en drinken
- De regionale verschillen in Nederland zijn groot. Pas op om randstedelijke of grootstedelijke problemen te veralgemeniseren voor heel Nederland. Nederland is groter dan de Randstad!
- De verantwoordelijkheid ligt bij ouders. Ik vind het mooi dat scholen via projecten of andere lesactiviteiten er aandacht aanbesteden en dat kinderen weten wat een gezonde maaltijd is, dat kinderen weten dat gezond eten belangrijk is en dat ze hierin goede keuzes kunnen maken. Toch wil ik met klem benadrukken dat de eerste opvoeders hier de grootste verantwoordelijkheid in moeten nemen. In Nederland leggen we gelet op opvoeding alles heel gemakkelijk op het bordje van de school. We slaan daar in door. De basisschool komt er steeds minder goed uit bij de kernvakken (zie staat van het onderwijs). Wij willen meer inzetten op onze kerntaken!!
- De verantwoordelijkheid voor gezond eten en drinken ligt in de eerste plaats bij de ouders en niet bij school
- Dit blijft de verantwoordelijkheid van ouders. Zij moeten daarop aangesproken worden. Niet alle maatschappelijke problemen moeten via school worden opgelost.
- Dit is aan ouders, geen taak voor school
- Dit is vooral een zaak van ouders
- Dit valt niet onder onderwijs maar onder opvoeding door ouders
- Een gezonde lunch is erg waardevol. De verborgen armoede in Nederland is momenteel groot. Als er partners zijn die dit kunnen verzorgen, is dit van grote meerwaarde. Ik zie hier een nieuwe beroepsgroep ontstaan van cateraars die specifiek voor schoollunches opstarten.
- Een lunch aanbieden op school waar nodig is prima, maar laat dat aub niet ten koste gaan van onderwijspersoneel.
- Een selectie maken is erg lastig; op basis waarvan precies? Inkomen is voor school lang niet altijd inzichtelijk. Bovendien zijn er allerlei faciliteiten voor mensen in de bijstand, maar mensen die op basis van een paar euro daar buiten vallen is de situatie vaak veel nijpender. Dus selecteren? Of voor ieder kind?
- Er gaan kinderen zonder ontbijt naar school. Dit zou moeten worden voorkomen, maar is m.i. Geen schooltaak
- Er komen teveel verantwoordelijkheden bij school te liggen. Dat lijkt negatief invloed te hebben op kwaliteit van onderwijs Stop met die extra verantwoordelijkheden naar onderwijs te schuiven
- Er komt veel de school binnen. We geven nu ontbijt en lunch aan kinderen die het thuis niet meer krijgen. Maar alles wat extra is gaat af van onze kerntaak, namelijk onderwijs
- Er wordt wel heel veel bij scholen gelegd. Is het niet een basis voor thuis om gezond op te starten?
- Fruit is ook heel belangrijk
- Gezond eten en drinken heeft ook alles te maken met rust in de gezinnen. Wij willen geen continu-rooster omdat dat bijdraagt aan de haast in de maatschappij. We moeten tijd nemen om te eten en tot rust te komen, Daarom is een langere lunchpauze van belang.

- Gezond eten en drinken is belangrijk in deze tijd van armoede waar steeds meer gezinnen/kinderen last van hebben, School is niet de partij die dit probleem moet oplossen maar school kan wel de gelegenheid bieden zodat de gemeente de lunch kan organiseren en aanbieden. Niet alles hoort op het bordje van de school.
- Gezond eten en drinken is een verantwoordelijkheid voor alle partijen: ouders, school, gemeente, ... We moeten vooral kijken of we op een simpele, weinig arbeidsintensieve manier kunnen bewerkstelligen dat alle kinderen (en hun gezin) toegang hebben tot voldoende gezond eten. Laten we dit niet weer bij het onderwijs op het bordje leggen.
- Gezond eten en meer bewegen moet gepromoot worden. De kinderen worden gauw zwaarder met alle games, zittend spelen.
- Gezond eten goedkoper maken voor de gezinnen zodat ze die keuze ook kunnen maken. Nu is ongezond goedkoper en daarom is dit vaak de keuze als de gezinnen in de dure tijd al keuze kunnen maken, Hoe is het mogelijk dat in een rijk land als Nederland kinderen zonder ontbijt of lunch naar school moeten,
- Gezond eten is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Er moet wel goed gekeken worden waar ouders niet zelf kunnen zorgen voor gezond eten voor hun kinderen.
- Gezonde voeding betaalbaar maken en houden!
- Gezonde voeding vind ik erg belangrijk. Landelijk beleid hierin zou helpend zijn om het "normaal" te maken.
- Hele jaar door schoolfruit aanbieden en schoolzuivel.
- Het is belangrijk, waarin school het goede voorbeeld kan dienen, maar vooral dient te liggen bij ouders, de opvoeding én de hulp.
- Het is een onderwerp dat de discussie oproept welke rol hebben de scholen? De opvoedkundige rol komt meer en meer bij het onderwijs te liggen en dat terwijl er al een hele hoge druk op het onderwijzend personeel ligt. Hoeveel meer kunnen we bereiken in de gemiddeld 26 uur die de kinderen op school zijn? Wel vind ik persoonlijk het belangrijk dat kinderen voldoende te eten hebben en verzorgen we voor kinderen die zonder lunch op school zouden komen (nu nog niet van toepassing) een lunch.
- Het is stimuleren van gezond gedrag en zoeken naar een evenwicht.
- Het is veel meer een houding/ mentaliteit bij onze school dan het niet zelf kunnen verzorgen. Wij proberen zowel kinderen als ouders er van te doordringen wát gezond is als lunch, traktatie of pauze hap en zien daarvan al wel het resultaat.
- Het probleem is vooral van praktische aard: waar moeten we alles opslaan? We moeten woekeren met de ruimte die er is.
- Het probleem van gezond eten moet niet door het onderwijs opgelost worden. Dit is een breder probleem. De overheid moet dit op andere plekken oplossen. Niet alles kan door het onderwijs opgelost worden.
- Het stimuleren is echt super. De schoolfruit en groente subsidie stelt ons in staat om kinderen letterlijk te laten proeven van vele soorten groente en fruit. Helemaal voor kinderen uit minder draagkrachtige gezinnen!! Het is jammer dat het maar 4 maanden loopt per jaar. Zelf bekostigen is niet haalbaar.
- Het zijn prima initiatieven, die echter bij school neergelegd worden. Daar blijkt het in de praktijk niet of nauwelijks te realiseren binnen de huidige organisatiestructuur en personeel.
- Het zou zo georganiseerd moeten worden dat de werkdruk voor de leerkrachten niet groter wordt.
- Ik ben erg voor lessen en activiteiten rondom gezonde voeding, maar niet over het overnemen van een 'ouderfunctie' door het structureel verzorgen van maaltijden.
- Ik blijf erbij, dat voeding hoort bij opvoeding en dat begint bij ouders. Als daar iets mis gaat, moet je de oplossing niet op de school zoeken, maar ouders helpen met de opvoeding. Als school moeten wij

steeds meer taken van ouders overnemen. Je vraagt je af waarom je in een land waar zelfs opa en oma nog een cursus moeten volgen om te mogen oppassen, iedereen wel kinderen op de wereld mag zetten en dan vervolgens maar wat aanrommel. Helaas leven we tegenwoordig in een consumptiemaatschappij. Als iets niet leuk is, doen we het weer weg. Soms krijg ik het gevoel dat ouders hun kinderen behoorlijk vinden tegenvallen, met alle gevolgen van dien. Ik denk dat er meer moet worden gedaan aan het besef dat we SAMEN een maatschappij zijn en dat iedereen daar zijn verantwoordelijkheid in moet pakken

- Ik denk dat we ouders en verzorgers moeten versterken en de kinderen goed voorlichten over gezond eten en niet alles uit handen nemen. Zorgen dat gezond eten voor iedereen betaalbaar is en voorhanden.
- Ik hoop van harte dat we geen verplichte lunch gaan moeten doen.
- Ik merk wel dat steeds meer maatschappelijk kwesties bij school neergelegd worden, terwijl voeding in eerste instantie de verantwoordelijkheid is van ouders; ondersteun vooral hier.
- Ik vind dat de overheid zich teveel opdringt met haar ideeën! Laat ouders hiervoor verantwoordelijkheid nemen!
- Ik vind dat de verantwoordelijkheid steeds meer bij scholen komt te liggen terwijl ik het vooral een verantwoordelijkheid vind van de ouders
- Ik vind dat op school het geven van goed onderwijs voorop moet staan. Gezond eten en drinken vind ik tot de primaire verantwoordelijkheid van ouders horen.
- Ik vind dat voeding een zaak van ouders is en niet van de school
- Ik vind de vraag of het een schooljaar is een lastige. De laatste jaren is de focus weggegaan van leren. Wat haal je wel en niet binnen? Het mag zeker niet ten koste gaan van onderwijstijd.
- Ik vind dit vooral een verantwoordelijkheid van ouders. We zijn al zo veel bezig met dingen die eigenlijk thuis horen in de opvoeding. Anderzijds: gezonde voeding is wel beter voor beheersen van impulsen en leerprestaties.
- Ik vind het geen taak van school om gezond eten en drinken te promoten, de invloed van school is beperkt en als ze thuis komen zal er niet altijd voortgang zijn. Kost ook veel lestijd ben ik bang en zal door de school wel weer zelf moeten worden georganiseerd; ik denk dan alleen maar: hoe dan?
- Ik vind het ook een taak voor ouders
- Ik zou eerst bij de ouders willen informeren of er draagvlak is voor een dergelijk besluit.
- Ik zou graag voor alle leerlingen een aanbod hebben m.b.t. Ontbijt en lunch.
- Ik zou graag willen blijven in het stimuleren van gezond gedrag. Ouders komen af en toe ook naar mij toe als directeur. Stimuleren en motiveren is goed, maar verplichten wat er wel en niet in de broodtrommel mag zitten is voor veel ouders niet prettig. Zij willen daar eigen regie over houden.
- Ik zou graag zien dat alle kinderen op school een lunch aangeboden zouden krijgen, nog liever een warme maaltijd
- Implementatie heeft best wat kruim gekost, niet alle ouders meteen enthousiast.
- In eerste instantie zijn ouders verantwoordelijk voor gezond eten en drinken. Natuurlijk stimuleren wij dit. En wanneer ouders dit niet kunnen zullen we het meenemen in ons lesaanbod. Scholen kunnen niet alle maatschappelijke problemen oplossen!
- Is vooral een verantwoordelijkheid van ouders. Niet van school.
- Ja, graag op een andere manier aanpakken dan altijd via de scholen.
- Jammer dat dit weer bij de scholen als oplossing op tafel komt. De preventie ligt eerder bij bv peuterspeelzaal/kinderopvang en educatie van de ouders. Daarnaast is het een hele klus om de overblijfsel te regelen. Dan krijg je dit er nog eens bij. We geven onderwijs en daar worden wij voor betaald. Het neveneffect is hiervan dat ouders zich niet verantwoordelijk voelen voor de lunch en gezond gedrag van hun eigen kind.

- Je moet rekening houden met zoveel dingen: halal, koosjes, geen noten, geen gluten, vegetarisch, geen vis, opslag van de spullen.
- Je verlegt het probleem nu naar scholen. Ouders moet geleerd worden om gezonder eten mee te geven of begeleid worden met een kleine beurs toch gezond te eten.
- Kinderen bij ons op school nemen fruit mee in de kleine pauze. We promoten een gezonde traktatie
- Kinderen/scholen verplichten om water te drinken staan wij niet achter. De verantwoordelijkheid ligt bij ouders. We moeten niet alles willen organiseren.
- Laat het aan de scholen zelf over of er wel/niet gebruik van wordt gemaakt.
- Laten we ook bewust blijven van het feit dat dit ook een opvoedkwestie is en dus voor een groot gedeelte ook bij ouders ligt.
- Maak ouders bewust! Schakel bijv GGD in en gemeente. Maak de hulp aan de ouders (die het lastig hebben) gemakkelijker en toegankelijker
- Mag nooit de organisatie van de leerkrachten worden
- Meer aanslagen vanuit de overheid
- Misschien moeten we niet het gevolg aanpakken (kinderen die ongezond eten) maar de oorzaak; ouders!
- Nedelandse scholen (en het onderwijs in het algemeen) zijn over het algemeen niet ingericht om een schoollunch goed te kunnen organiseren.
- Nogmaals, als het probleem ligt bij ouders die dit niet kunnen/redden. Dan moeten ouders hulp krijgen en moet het probleem niet naar school verplaatst worden.
- Onze leerlingen nemen water mee in een roestvrij stalen waterfles. Deze is door school geschonken. Als er pakjes meegenomen wordt wordt het afval mee naar huis genomen.
- Opvoeding in gezond eten en drinken is in eerste instantie taak van de ouders. Gezonde keuzes maken is niet altijd een kwestie van armoede. Het is vaak ook een kwestie van een huishouden organiseren en je kind begrenzen. Haast, kritische eters ('lust ik niet' accepteren) en niet kunnen plannen of rekenen zijn ook grote factoren. Investeer in goed onderwijs ipv in eten en drinken.
- Ouders hebben hierin een verantwoordelijkheid te nemen als opvoeder/verzorger
- Overheid zou moeten zorgen voor alle ouders en kinderen met een humaan beleid i.p.v. Via scholen falend overheidsbeleid te proberen repareren.
- Steun van de ouders is onmisbaar en dat ligt bij sommige ouders wel gevoelig.
- Stimuleren en in het beleid opnemen. Vooral de ouders hierbij betrekken.
- Uiteraard een goede zaak! Maar dit mag niet als extra belasting op de scholen neerkomen.
- Veel kinderen eten te veel suiker. Daarvoor dienen we allen in actie te komen.
- Veel kinderen komen hier van de boerderij en eten seizoensgebonden en gezond.
- Veel ouders vinden het te betuttelend als de school het gaat regelen. Zij gaan zelf over gezond eten voor hun kinderen, is de mening.
- Voor onze populatie is het niet nodig maar voor heel veel gebieden zou het heel goed zijn ter ondersteuning.(armoede)
- Vooral bij de gezinnen die minder geld te besteden hebben, is gezonde voeding echt een probleem. Ouders kunnen het niet betalen, maar hebben vaak ook hun zaken niet op orde, waardoor ze in de ochtend bijvoorbeeld nog snel een paar croissantjes halen voor hun kind. Je ziet dat bij hoger opgeleide ouders/ouders zonder financiële problemen, de boodschappen vaak beter geregeld zijn.
- Voorbeeld van de leerkracht is ook belangrijk. Ook geen ongezonde traktaties willen hebben als leerkracht.
- Waar ligt de grens tussen de verantwoordelijkheid voor school en de thuis?
- We kunnen als school niet de verantwoordelijkheid van ouders overnemen. Uiteraard zijn wij alert als wij zien dat leerlingen onvoldoende gezond eten, dan gaan we in gesprek met ouders op zoek naar oplossingen.

- We kunnen gezond gedrag bevorderen maar we zijn geen restaurant. We houden ons het liefst bezig met onderwijs.
- We staan wel open voor een gezonde schoollunch, maar kunnen de kosten hiervan niet dragen.
- We stimuleren een gezonde traktatie, maar zijn hier niet "streng" in.
- We werken nu samen met Tommy Tomato
- We zijn geen gezonde school, maar willen wel dat traktaties, lunch en pauzedrankjes zo gezond mogelijk zijn.
- Wees alert op het wegnemen van verantwoordelijkheid bij de ouders. Zij zijn primair belast met de opvoedingstaken.
- Wij doen mee aan schoolfruit voor een bepaalde periode in het jaar. Misschien een idee om dat voor alle scholen in te stellen.
- Wij hebben al een jaar lang gratis schoolontbijt van subsidie van de gemeente
- Wij hebben een tijdje Tommy Tomato geprobeerd maar dat gaf toch teveel verschillen omdat niet alle ouders daar gebruik van wilde maken, nog niet eens vanwege het geld. Wij hebben niet een klassieke TSO maar inhuur van creatieve docenten die de pauze van de leerkrachten verzorgen en voor een gezonde lunch zouden we een hele organisatie moeten opzetten anders komt het bij de leerkracht terecht om te organiseren want die eet met de kinderen
- Wij maken ons hierover geen zorgen.
- Wij proberen zoveel als mogelijk de kinderen te leren wat gezond eten en drinken is.
- Wij verstrekken nu een schoolontbijt vanuit het Jeugdeducatiefonds en Dikke Mik (lokaal initiatief)
- Wij zijn een pro-school en verzorgen al een eigen lunchdienst in de school. Ben erg blij dat we de automaten buiten de deur hebben gehouden.
- Zoek een manier om ouders te informeren / begeleiden ipv het op het bordje van de school erbij te leggen.
- Zullen we eerst de basis eens op orde brengen? Ouders kunnen prima een gezonde lunch meegeven met de kinderen, en kinderen kunnen water drinken op school.

4.3 Open antwoorden leerkrachten basisonderwijs

Vraag 2

Vindt u de verschillen groot in wat de kinderen in uw klas meekrijgen van huis voor de lunch en tussendoor?

Antwoorden 'ja, omdat':

- Arm - rijk
- Dat zie je aan de hoeveelheid, en wat er in de trommels zit
- Dat zo is
- De een alleen een boterham met pindakaas krijgt, de ander veel vers fruit en een volgende luxe broodjes als croissantjes
- De een alleen een boterham met kaas oid meekrijgt en de ander een trommel voor met allerlei lekkere dingen
- De een een witte boterham krijgt met zoetheid en de ander dure croissants
- De een gevarieerde broodtrommel meekrijgt en de ander niet
- De één gezonde dingen meekrijgt en de ander vooral ongezonde dingen.
- De een heeft duur fruit en de nader altijd iets goedkoops. Ook voor de lunch is dit verschil te zien
- De een iets gezonds meekrijgt en de ander een wafel/koeken etc. De lunch is redelijk gelijk
- De een krijgt een rijstewafel of kale plak brood met plak kaas en de ander een compleet gevulde lunchtrommel
- De een krijgt veel te veel en ongezond, de ander weer veel te weinig
- De één meer te besteden heeft dan de ander.
- De een te veel heeft, de ander niks
- De een veel "lekkernijen" als extraatje mee krijgt en de ander niks.
- De ene een droge boterham krijgt en de ander een gevulde brooddoos met verantwoorde keuzes
- De ene gezond en veel en de ander ongezond en weinig
- De ene krijgt gezond en de andere ongezond
- De ene ouder heeft meer te besteden dan de ander
- De ene ouder/verzorger rekening houdt met gezonde voeding en een ander minder of niet
- De hoeveelheid, maar ook gezonde keuzes erg verschillen
- De meeste ouders echt hun best doen en enkele kinderen altijd dezelfde boterham met jam meekrijgen zonder iets extra's
- De verschillen bij kinderen groot zijn.
- De verschillende achtergronden ook heel divers zijn.
- Dit heel divers is van gezond tot ongezond
- Dit verschilt
- Diverse talen ed
- Ene gezond, ander ongezond
- Ene heeft veel fruit en broodjes de ander heeft geen fruit en boterhammen
- Er allerlei sociale. Achtergronden zijn
- Er cultuurverschillen in de klas zijn, maar ook hoeveelheid en hoe gezond het is.
- Er geen beleid is
- Er gezonde en ongezonde dingen worden meegegeven; van komkommertjes en tomaatjes tot pannenkoeken en croissantjes
- Er grote verschillen zijn wat betreft visie van ouders over gezond eten
- Er kinderen zijn die broodjes, wraps e.d. Meekrijgen, waar anderen gewoon brood krijgen.
- Er onder andere armoede heerst

- Er qua cultuur een groot verschil zit
- Er veel etnische verschillen in de klas zitten
- Er veel ouders zijn die ongezond eten meegeven.
- Er veel verschil zit tussen gezond en ongezond
- Er veel verschillen zijn
- Er verschil is in veelzijdigheid, variatie, hoeveelheid
- Er verschil zit tussen gezond en minder/niet gezond eten en hoeveelheid.
- Fruit of geen geld voor iets, dus niets
- Fruit/geen fruit, bruin brood/wit brood, pakje drinken/melk, snoepjes/snackgroente
- Geld speelt een rol
- Gezond en minder gezond
- Gezond en ongezond
- Gezond of ongezond
- Gezond/ongezond
- Gezond/ongezond/hoeveelheid
- Goed gevulde en gezonde trommel en beker of geld mee haal nog maar iets bij de supermarkt
- Groot verschil tussen gezond-ongezond
- Her bij sommige heel karig is en bij anderen veel.
- Het ene kind heeft een gezonde en gevulde broodtrommel en de ander heeft één broodje
- Het ene kind krijgt verantwoord brood met hartig beleg en fruit en andere kinderen croissants en andere ongezonde dingen.
- Het ene kind veel brood meekrijgt en het andere kind weinig
- Het verschilt van brood tot chips. Van fruit tot koek. Geen water/ melk, maar ranja, chocomelk, dubbelfris of cola
- Het verschilt van gezond tot ongezond of niets.
- Hetgeen de kinderen eten nogal verschilt in variatie en hoeveelheid
- Iedere ouder daar anders mee omgaan dit kan zijn door financiële middelen (wel of niet) en ideologische redenen
- Iedereen in mijn klas heeft wat mee, maar groot verschil tussen gezond en ongezond
- Ik dat waarneem? Rare vraag
- Ik grote verschillen zie in wat zij meekrijgen.
- Ik werk op een school waar veel kinderen eten van de voedselbank, dus wij zien veel verschil.
- Ik zie dat enorme verschillen zijn in hoeveelheid/ gezonde & ongezonde tussendoortjes een lunches
- In hoeveelheid en diversiteit
- Inkomen verschil
- Ja maar vooral op kwaliteit van het eten
- Je een groot verschil ziet in de kinderen die gezond en ongezond eten meekrijgen.
- Je veel verschillende dingen ziet tijdens de lunch
- Je ziet duidelijk wie de broodtrommel en tussendoortjes goed gevuld heeft en wie niet
- Je ziet minder fruit en extra dingen
- Je ziet of kinderen van fruit houden of niet. Verschil in brood en gezond brood.
- Kwaliteit en kwantiteit verschilt. En ook hoe gezond het is.
- Met name in gezond eten
- Niet iedereen verantwoord en gezond eet
- Ouders andere keuzes maken
- Ouders niet allemaal kiezen voor gezond en financiële mogelijkheden wisselen.
- Sommige alleen een boterham. Anderen een volle trommel met een gevarieerd aanbod.
- Sommige goedkoop ongezond krijgen

- Sommige heel ongezond
- Sommige kinderen 2 boterhammen meehebben en anderen ook nog van alles erbij krijgen
- Sommige kinderen een broodtrommel vol hebben en andere niets of 1 witte boterham
- Sommige kinderen gezonde snacks, andere kinderen ongezond of weinig
- Sommige kinderen hebben gezond, gevarieerd eten, sommigen hebben (bijna) niks.
- Sommige kinderen heel bewust gezond voedsel meekrijgen en anderen standaard een wit broodje met chocopasta.
- Sommige kinderen heel simpel / beperkt lunchen, andere kinderen een heel uitgebreide lunch meekrijgen met extraatjes.
- Sommige kinderen heel veel anderen heel weinig
- Sommige kinderen heel weinig, anderen heel veel. Maar ook de kwaliteit van de meegegeven etenswaren wisselt. (gezond/ongezond)
- Sommige kinderen krijgen een oude boterham, andere krijgen weer een goed gevude trommel.
- Sommige kinderen krijgen ingezetene veel mee andere heel weinig, ook in gezin en ongezond zit wel veel verschil. Zo zijn er ook kinderen die altijd wat lekkers in hun broodbakker hebben en anderen een 'gewoon' broodje
- Sommige kinderen krijgen uitgebreide broodtrommels met pannenkoeken en andere kinderen 2 witte broodjes en pindakaas
- Sommige kinderen krijgen veel extra's mee.
- Sommige kinderen krijgen veel variatie en meer dan genoeg. Anderen hebben het om 10 uur al helemaal op.
- Sommige kinderen veel luxe producten krijgen en anderen een sinpele boterham
- Sommige kinderen veel variatie krijgen en sommige kind niet
- Sommige krijgen een gesubsidieerde lunch
- Sommige leerlingen 3 dingen krijgen voor tussendoor en andere 1, waarbij 1 naar mijn mening voldoende is,
- Sommige leerlingen vooral gezonde dingen meekrijgen, anderen krijgen om snoep/koek mee. Ook de hoeveelheid verschilt.
- Sommige oudere hebben geen geld voor vers fruit
- Sommige ouders geen gezonde dingen kunnen betalen
- Sommige ouders meer te besteden hebben
- Sommige veel en luxe meekrijgen en andere weinig en altijd hetzelfde
- Sommigen diverse gezonde spullen meekrijgen en andere slechts wit brood
- Sommigen fruit en brood meekrijgen en anderen donuts en toetjes.
- Sommigen krijgen verantwoord eten mee, anderen koek en cola.
- Soms een diverse lunch. Soms gezond soms ongezond. Soms heel veel soms te weinig
- Super gezond , er zijn er ook die altijd koekjes e.d mee hebben
- Van eenvoudig tot overdadig
- Varieert behoorlijk van niets/ ongezond tot gezond
- Varieert van dun besmeerde boterham tot gevarieerde pakketjes met brood en fruit en extraatje
- Veel alleen brood, verschillende kinderen snoep en koekjes
- Veel gezond maar ook heel veel dingen met veel suiker
- Veel kinderen uit achterstandssituaties; krijgen minder mee
- Veel kinderen uit gezinnen met financiële problemen komen
- Veel kinderen uit zwak sociaal milieu
- Veel verschil in gezond en ongezond
- Verschil gezond-ongezond. Eenvoudig of luxe
- Verschil tussen gezondheid

- Verschil tussen inkomens erg groot is
- We een diverse populatie hebben
- We een zeer gemeleerde populatie hebben
- We kinderen uit verschillende lagen van de bevolking hebben
- Wij kinderen uit verschillende lagen van de bevolking hebben.
- Zitten in een wijk met veel verschillen in armoede

Vraag 4

Maakt u zich zorgen over hoe gezond kinderen in uw klas eten?

Antwoorden 'ja, want':

- Aantal leerlingen hebben veel snoep mee
- Als kinderen thuis zijn in de vakanties of weekenden krijgen ze dan ook om 10 uur een trommel met pepernoten en om 12 uur een saucijzenbroodje?
- Bij een aantal kinderen is dit ongezond.
- Bij een enkele leerling zie ik heel eenzijdig broodbeleg zonder toevoeging van vitamines
- Bij sommige gezinnen wel
- Bij sommige kinderen zit er geregeld een ongezonde lunch tussen. Kinderen krijgen hierdoor zelf niet meer mee wat gezond is en niet.
- Bij sommige ouders is onvoldoende kennis van hoe weinig voedingswaarde bepaalde producten hebben
- Croissantjes, snoep, koek met chocolade, chocoladepepernoten. Maar ook hoeveel geld het wel niet kost. Dan valt het blijkbaar met de financiële situatie nog wel mee
- Daar voel ik me ook verantwoordelijk voor.
- De basis voor het verdere leven wordt nu gelegd.
- De gezonde lunch is tegenwoordig veelal iets wat bestaat uit snelle koolhydraten en veel suiker
- De gezonde lunch is verplicht bij ons. Maar als je vraagt wat zij thuis hebben ontbeten, dan heeft de helft niks gegeten, een kwart heeft ongezond gegeten en maar een kwart van de leerlingen heeft 'normaal' ontbeten.
- De kinderen eten bijna allemaal wit brood met zoet beleg. Ze drinken sap en krijgen koekjes en snoepjes mee .
- De kinderen weten niet beter helaas
- De rol van de ouders, hë.....
- De suikerpiek, concentratie en motoriek
- De verschillen zijn groot, er zit veel suiker in
- Die is vaak ongezond
- Een aantal eet amper fruit of 'gewoon' brood
- Een aantal eet regelmatig ongezond, het zijn steeds dezelfde kinderen
- Een aantal gezinnen heeft t niet breed
- Enkele kinderen zijn veel te zwaar. Enkele kinderen ontbijten niet of slecht.
- Enkele leerlingen eten thuis erg ongezond
- Er wordt niet/slecht gegeten
- Er wordt veel ongezond gegeten.
- Er wordt weinig fruit gegeten
- Er wordt wel eens koek of snoep meegegeven. Allen mogen ze op school niet eten
- Er zijn altijd uitzonderingen
- Er zijn een aantal kinderen met overgewicht

- Er zijn gezinnen die leven in armoede
- Er zijn kinderen die zonder ontbijt naar school gaan
- Er zijn te veel zoetigheden die gegeten worden.
- Er zijn veel jonge kinderen die nu al te dik zijn en ongezond eten.
- Er zit veel geraffineerd voedsel bij en dat lijkt de 'gezonde' norm
- Gezond eten is belangrijk, zeer het ontbijt.
- Gezond eten is duur, ouders kunnen dit vaak niet betalen. Ik zie veel chocopasta, snoep en hagelslag
- Gezonde voeding gezonde geest
- Gezondheid is belangrijk
- Groente en fruit is prijzig (achterstandswijk)
- Het is te aantrekkelijk om junkfood te kopen. Te goedkoop en groente en fruit is te duur.
- Het is veel zoet en suiker.
- Het lijkt alsof ouders altijd de behoefte hebben om hun kind te verwennen.
- Het zijn vaak dezelfde kinderen die iets vaak niet zo gezond halen bij de supermarkt
- Hierdoor krijgen ze overgewicht, niet de juiste energie om te presteren
- Hoewel weinig junkfood wel veel voorverpakte zoete en zoute etenswaren met veel suikers
- Ik ben bang dat sommige huishoudens geen fruit e.d. Meer kunnen betalen nu alles duurder wordt. Daarbij worden veel vruchtensappen gedronken waarin veel suikers zitten.
- Ik hoor steeds vaker dat kinderen niet ontbijten
- Ik vind het soms heel veel. Wel gezond maar dan ook nog een koek erbij
- Ik weet natuurlijk niet wat ze thuis eten, maar na een weekend hebben er velen fastfood gegeven.
- Ik zie dat meerdere leerlingen overgewicht hebben
- Ik zie een duidelijk verschil in het gewicht van kinderen
- Ik zie nog te veel vulling ipv voeding
- Ik zie ook een toename in overgewicht.
- Ik zie veel wit brood (logisch want dat is goedkoop) , weinig fruit.
- Ik zie veel witbrood en soms wafels of koekjes en sommige kinderen willen ook geen schoolfruit maar bv alleen blikfruit.
- Ik zie zeker bij het 10 uurtje veel suikerrijk eten en drinken
- Je ziet aan sommige kinderen dat ze ongezond eten.
- Je ziet dat ze steeds vaker chocoladekoekjes, cakejes en suikerkoekjes meekrijgen
- Je ziet toch steeds vaker dikke kinderen
- Kinderen eten veel suikers en vet.
- Kinderen hebben vaak ongezonde dingen bij zich
- Kinderen krijgen meerdere koekjes mee naar school.
- Kinderen krijgen vaak mee wat ze lekker vinden. Niet lettend op voedzaamheid
- Krijgen snoep en koek mee
- M.b.t. Bepaalde leerlingen. Het grootste gedeelte krijgt een "gezonde" lunch mee, maar er is een deel (ongeveer 1/4 van de klas) dat ongezonde voeding mee heeft
- Meestal nemen buitenlandse ouders de tip voor even over en na een paar weken is het weer weg en zijn de bakjes vaak weer gevuld met ongezonde extraatjes
- Mensen willen het wel, maar kunnen het niet betalen. Snoep, koek is nu eenmaal veel goedkoper
- Mijns inziens krijgen de kinderen te veel eten mee
- Niet iedereen krijgt boterhammen
- Niet iedereen weet wat goed is en eet niet gezond in mijn ogen
- Ondanks dat we in goede buurt wonen toch erg veel koek en zoete dranken
- Ongezond eten is vaak goedkoper dan gezond
- Ouders geven vaak ongezonde dingen mee, dat is 'makkelijk'

- Over het algemeen eet meer dan de helft geen voedzaam eten. Dat is dan bijvoorbeeld een witte boterham met chocoladepasta. Of een croissant.
- Overgewicht
- Overgewicht/armoede
- Snoep maakt onderdeel van de lunch
- Snowp is geen geschikt tussendoortje.
- Sommige kinderen eten heel ongezond.
- Sommige kinderen eten nooit fruit, of melkproducten, eten altijd wit brood
- Sommige kinderen hebben wel overgewicht
- Sommige kinderen krijgen niet het goede voorbeeld thuis
- Sommige kinderen krijgen te weinig goede voedingsstoffen binnen
- Sommige kinderen krijgen teveel mee en vaak "vettere" broodjes
- Sommige kinderen zie je groeien. Sporten weinig tot niet en eten ook nog ongezond. Veel yogidrinken
- Sommige kinderen zijn niet anders gewend. Je merkt dat ze minder energie hebben
- Sommige kunnen makkelijk overgewicht krijgen
- Sommige leerlingen nemen erg weinig voedingswaarde tot zich.
- Sommige ouders hebben geen geld voor gezonde voeding
- Sommigen krijgen erg veel mee
- Soms is het niet verantwoord en kan het leiden tot een ongezonde leefstijl op latere leeftijd.
- Soms krijgen Iln. Te weinig mee, of is er een minder gezond alternatief van bijvoorbeeld fruit/groente (knijpfruit etc.) met veel suiker.
- Soms wel.
- Soms wordt er te veel eten en drinken meegegeven.
- Soms zie je dat kinderen niet voldoende voedzaam eten meekrijgen
- Steeds ongezondere
- Steeds vaker drinken kinderen zoetigheid en zie ik chocolade koeken.
- Te veel suikers
- Thuis eten ze gemaksvvoer of even iets snels.
- Tussendoortjes zijn vaak 'gemakkelijk'.
- Vaak koek en snoep in de trommels
- Veel huishoudens hebben minder geld
- Veel kinderen hebben cariës
- Veel kinderen hebben ongezond voedsel mee.
- Veel kinderen komen zonder ontbijt op school
- Veel kinderen ontbijten niet
- Veel kinderen ontbijten niet
- Veel kinderen zijn moe, eten veel ongezond, ouders hebben weinig tijd om een gezonde maaltijd klaar te maken
- Veel ongezond voedsel, altijd een snoepje mee of iets met veel suiker als tussendoortje
- Veel snoepdingen bij het eten
- Veel verhalen van kinderen over ongezond avond eten
- Veel wit brood met zoetigheid.
- Verschillende kinderen moeten hun eigen lunch regelen en eten dan droge crackers of niets
- Wanneer kinderen ongezond eten meekrijgen van thuis, krijgen ze ook ongezonde leefregels mee (meestal) ik vind het anderzijds niet de taak van het onderwijs om hier enorm veel drukte over te maken, maar gezond eten is wel belangrijk natuurlijk
- Want nemen vaak ongezond eten mee
- Wat ze vertellen, klinkt niet zo vitaminerijk.

- We hebben een aantal kinderen met flink overgewicht.
- Weinig fruit
- Weinig geld
- Weinig groente en fruit
- Ze eten niet zo gezond
- Ze eten regelmatig wit brood met zoet beleg en zoete drankjes.
- Ze geven aan veel niet te lusten, sommige krijgen limonade mee ipv water
- Ze nemen vaak ongezonde dingen mee
- Ze zijn te dik
- Zien leerlingen steeds dikker worden en minder bewegen, ondanks dat we gezonde voeding op school promoten
- Zoet en soms erg veel
- Zoete drankjes

Antwoorden 'nee, want':

- Er zijn wel wat leerlingen in de klas met duidelijk overgewicht
- Sommige

Vraag 6

Heeft u het idee dat door het Gezonde school-beleid gezonder gegeten en gedronken wordt door leerlingen?

Antwoorden 'ja, want':

- 2x per week verplicht fruit of groente als tussendoortje en water drinken stimulerenortje
- 3x fruit ipv koek
- 3x in de week fruit + water mee. Op de dagen dat het niet verplicht is, nemen ze het ook vaak mee.
- Afspraken over eten zijn vooraf al bekend bij ouders bij maken van schoolkeuze
- Afspraken wat wel en niet mag zijn heel duidelijk.
- Alle kinderen drinken de hele dag water
- Alle kinderen eten minstens 3 dagen per week fruit als tussendoortje. Voor lunch mogen ze geen junkfood mee en geen frisdrank.
- Alle kinderen zijn gewend om fruit te eten en water te drinken. Tussen de middag ook geen snoep in trommeltjes
- Anders nemen ze echt van alles mee naar school.
- Bewust wording van gezond eten drinken
- Bij fruitpauzes eten de kinderen alleen fruit of groenten
- Daar praten we veel over met de kinderen
- Dat is meetbaar tov voor de tijd dat we voor gezonder eten gingen
- Dat zie je in de broodtrommels en de verhalen die kids vertellen over het eten thuis
- De bewustwording groeit.
- De kinderen nemen op twee dagen sowieso al fruit mee.
- De lunches op school bestaat hierdoor uit een gezonde maaltijd
- De regels van wat kinderen wel/niet mee mogen nemen zijn aangescherpt
- De school zorgt 20 weken lang voor 3 dagen fruit per week en melk of karnemelk
- Door de regels en communicatie en lessen en bijv. Schoolfruit gaat dit goed.
- Doordat je er gesprekken over hebt gaan kinderen/ouders er over nadenken

- Drie keer week verplicht fruit. Pakjes worden ontmoedigd (die mogen niet op school weggegooid worden maar moeten leeg weer mee terug naar huis) en waterflessen gestimuleerd.
- Elk uur wordt er een beker water gedronken bijvoorbeeld
- Er is aandacht voor
- Er is altijd fruit. Water sterk gepromoot. Doordat er niet altijd goed fruit is is het altijd bovenop hun eigen 10 uurtje. Vind ik het soms veel.
- Er is gecommuniceerd over welk eten mee mag naar school en daar houden ouders zich aan.
- Er is veel aandacht voor. Ook richting ouders!
- Er mag alleen water gedronken worden en we hebben 2 verplichte fruitdagen als tussendoortje
- Er mag gewoon geen koek en snoep mee.
- Er mogen geen ongezonde dingen mee naar school. Alleen is het bij een bovenbouw groep moeilijk in te schatten
- Er worden geen ongezonde dingen toegelaten
- Er worden geen snoepwaren en dergelijk geaccepteerd als tussendoortje.
- Er wordt aandacht aan besteed
- Er wordt alleen water / melk gedronken.
- Er wordt fruit gegeten ipv koek
- Er wordt geen snoep meer meegegeven.
- Er wordt meer op gestuurd, wij doen ook mee met het Europese project schoolfruit
- Er wordt meer water gedronken, fruit/groenten gegeten tijdens de kleine pauze
- Er wordt over belang gesproken, er worden smaaklessen gegeven, er wordt gekookt met de kinderen.
- Er zijn regels wat wel en niet is toegestaan
- Er zijn vaste afspraken over die duidelijk zijn voor ouders
- Er zitten geen koeken meer in de broodtrommel.
- Fruit en water als tussendoortje
- Fruit op school,
- Geen vette hap ofzo meer mee. Meer fruit en rauwkost
- Gruiten en water drinken
- Hebben op school ook 1x per week een waterdag
- Het gesprek wordt gevoerd en een aantal kinderen heeft sinds het beleid ook echt gezonder eten mee
- Het is vanzelfsprekend dat kinderen gezonder eten en drinken meekrijgen
- Het schoolfruit wordt goed gegeten.
- Iedere dinsdag wordt er sowieso fruit/groente gegeten en daarnaast zie ik dat veel kinderen op de andere dagen ook fruit/groente mee hebben.
- Iedereen houdt zich aan de regels
- Ik zie minder vaak pakjes drinken
- Ik zie weinig "ongezond eten"
- In de kleine pauze is alleen groente/fruit en water toegestaan
- In de pauze wordt er (verplicht) fruit gegeten
- In ieder geval op drie dagen in de week fruit/groente dag
- Je maakt ze en ouders bewust
- Je ziet dat zij dagelijks een gezonde lunch nuttigen. Echter geloof ik niet helemaal dat buiten schooltijd om, de kinderen gezonder zijn gaan eten
- Kinderen en ouders worden aangesproken als het te ongezond is
- Kinderen en ouders zijn er vaak meer bewust mee bezig
- Kinderen nemen fruit mee en drinken vaker water
- Kinderen nemen verplicht gezondere dingen mee
- Koek en snoep verboden

- Koek en snoep wordt niet aanbevolen en kinderen trakteren een snoepje uit een schoolpot.
- Krijgen geregeld fruit. Bij schoolontbijt e.d. Besteden we er extra aandacht aan.
- Langzaam zie je een gezondere lijn, kinderen nemen oa vaker water mee ipv limonade
- Leerkrachten tonen goede voorbeeld. Ouders steunen het initiatief.
- Leerlingen zijn zich bewust van het verschil tussen gezonde en ongezonde voeding
- Maaltijden en traktaties zijn over het algemeen gezond.
- Maar dan wel alleen bij de pauzehap en de lunch op school. Niet in de thuissituatie. Junkfood is helaas gekoper voor de ouders dan gezonde voeding
- Mbv schoolfruit krijgen de leerlingen meer fruit binnen
- Meer dagen fruit, waterdagen
- Meer fruit en groente tussendoor.
- Meer fruit mee
- Meer kinderen met fruit
- Men houdt zich aan de schoolregels
- Ongezonde dingen gaan mee terug naar huis
- Ongezonde dingen zijn niet meer toegestaan.
- Ongezonde dingen zijn verboden. Kinderen drinken water en eten brood
- Op de dagen die we jaren geleden hebben afgesproken als gruitdagen nemen kinderen vaak fruit of groente mee
- Op school is dat wel te zien aan de lunchboxen. Thuis lastiger in te schatten
- Op school schoolfruit. Ik ben echter bang dat het te weinig verschil maakt in wat ze van huis uit meekrijgen.
- Ouders gaan er bewuster mee om. Kinderen zien bij elkaar gezonden voeding.
- Ouders zijn in staat om het beleid te ondersteunen
- Ouders zijn zich bewuster en op school is het alleen water drinken en geen snoep of koek en junkfood mee, daar houden ouders zich goed aan
- Ouders, leerlingen en leerkrachten zijn zich meer bewust van gezond eten door de gezonde school projecten
- Richtlijnen helpen ouders met maken van keuzes
- Schoolfruit, aandacht voor lunch samen eten
- Snacks zijn verboden
- Stimuleren leidt tot verbetering
- Streng beleid
- Van 8.30 tot 15.30 eten kinderen enkel gezond. We zien dat dat in veel gezinnen ook zijn weerslag heeft op wat er thuis gegeten wordt.
- Veel aandacht
- Veel dingen mogen niet
- Veel meer kinderen hebben fruit bij zich in plaats van koeken en dergelijke, ook wordt er meer water gedronken dan voorheen.
- Veel water en fruit mee
- Veelal door de kinderen met een nederlandse achtergrond.
- Verplicht fruit in pauze en er wordt meer water gedronken
- Verplicht water drinken op school
- Voedingsbeleid is strenger geworden.
- Voor alle kinderen geldt de zelfde structuur....gezond lunchen
- Voor de pauzehap zie ik veel fruit
- Vroeger dronken ze allemaal zoet en nu voornamelijk water bijvoorbeeld.
- Vroeger dronken ze pakjes en koekjes

- Wat ze eten is gezond geen ongezonde lunch of tussendoortjes
- Water en fruit voor de pauze wordt gestimuleerd
- Waterflessen en schoolreisje wordt aangeboden
- We benoemen het en denken wel dat de ouders dit meenemen in hun keuze
- We besteden regelmatig aandacht aan gezonde lunchtrommels
- We bieden minimaal 3 keer in de week fruit en zuivel aan.
- We geven ongezond eten terug mee naar huis
- We geven wel feedback over de inhoud van de lunch en pauzehap.
- We hebben bijvoorbeeld schoolfruit
- We hebben duidelijke afspraken over fruitdagen.
- We hebben fruit dagen waar consequent op gelet wordt en de kinderen krijgen ook fruit van het fruit project (drie keer in de week gratis fruit/groente)
- We hebben het meer over gezonde voeding en wat dat voor jou betekent
- We hebben oa schoolfruit en daardoor steeds contact met de ouders over gezonde voeding
- We hebben schoolfruit en stimuleren het drinken van water
- We hebben schoolfruit en stimuleren water om te drinken
- We hebben schoolfruit.
- We krijgen een half jaar gratis schoolfruit 3 dagen per week en stimuleren water en ranja door het aanbieden van een drinkfles.
- We letten er als ik op
- We stimuleren dit o.a. Door mee te doen aan schoolfruit en schoolzuivel
- We stimuleren fruit en water
- We vragen nu of ze fruit meenemen ipv koekjes en er is schoolfruit en schoolzuivel
- We zien betere ontwikkelingen
- We zien gezonde lunches en drinken
- We zijn actief in het promoten van gezond voedsel maar je kunt mensen met een kleine portemonnee niet dwingen. Die kinderen krijgen soms fruit van school
- Wel in de lagere groepen
- Wij controleren of iedereen zich aan de afspraken houdt.
- Wij drinken water
- Wij gaan dialoog met ouders en kinderen hierover aan
- Wij geven het goede voorbeeld en spreken (heel soms) ouders hierop aan.
- Wij hebben gratis schoolfruit en schoolmelk waardoor de ll wel de kans krijgen om voldoende fruit te eten
- Wij houden goed in de gaten wat er gegeten en gedronken wordt, stimuleren fruit en water en beweging
- Wordt gestimuleerd en steeds meer normaal
- Ze drinken veelal water en fruit in de ochtend
- Ze eten nu elke dag fruit
- Ze krijgen goede voorbeelden
- Ze moeten water drinken en we doen mee aan een gezonde lunch.
- Ze mogen alleen gezonde producten meenemen
- Ze mogen alleenfruit in de kleine pauze
- Ze mogen maar 2 dagen een koekje mee
- Ze willen graag schoolfruit eten en ze lusten ook veel
- Ze worden gewezen op gezond eten
- Ze zijn bewuster en ik kan ze er beter op aanspreken
- Zie veel gezond eten in de broodtrommels

- Zo eten ze iig 5 dagen in de week fruit

Antwoorden 'nee, want':

- Dit zijn twee momenten in de klas in 5 uur tijd. Ik vind ook dat dit een opvoedtaak van de ouders is. En dat daar de verantwoordelijkheid ligt.
- Er wordt niet op gehandhaafd (want: wij kunnen niet voor ouders bepalen wat ze meegeven)
- Ik heb geen zicht op het ontbijt en het avondeten. Ook de tijd na schooltijd zie je niet. Misschien wel langs de supermarkt of snackbar....
- We doen er te weinig aan om een goede gezonde school te zijn.
- Zelfs met groente en fruitdag krijgen de kinderen koek of iets dergelijks mee en traktaties zijn over de top met zakken snoep.

Vraag 8

Wie vindt u dat een gezonde schoollunch zou moeten organiseren en begeleiden?

Antwoorden 'een andere partij':

- Bv tommy tomato
- Catering
- Catering oid
- Cjg/mensen die over gezondheid van kinderen gaan.
- Combi v allen, mbv ouders
- De ouders
- De ouders zelf
- De overheid.
- De plaatselijke horeca, supermarkten e.d. Kunnen ook initiatief nemen. Anders de gemeente. De scholen zelf kunnen dit er niet zo maar bij doen.
- De school in samenwerking met gemeente en vrijwilligers.
- De school kan de ouders verplichten een gezonde lunch mee te nemen.
- De stichting waar onze school onder valt.
- Die er genoeg verstand van hebben
- Een bedrijf dat ook maaltijden bereidt
- Een bedrijf, gespecialiseerd in gezonde voeding
- Een buitenstaander op kosten overheid. Is een grote belasting voor leerkrachten.
- Een partij die verstand heeft van catering
- Iemand die alles weghaalt bij school en alle regelt
- Iemand, maar niet de school/leerkracht! Ook niet verantwoordelijkheid van school
- Ik weet het niet, maar vind dit geen taak van de school
- Maar weet niet welke
- Normaal hoort dit bij ouders en zo moet het ook blijven. Echter bij tekortschieten kan de school ism organisaties gezonde lunches voorschotelen. Er moet echter qua werkdruk niet nóg meer op het bordje van leerkrachten terecht komen...
- Organisaties die hier verstand van hebben en ook de lunch kunnen verzorgen. Geen extra taak voor onderwijzend personeel
- Ouders
- Ouders en school
- Ouders thuis moeten begeleid worden waar nodig. Er komt al teveel op het bordje van de scholen.

- Overblijf/mos
- Overheid
- Overheid evt Europese unie
- Regering
- Regering. Om het voor iedereen gelijk te maken.
- School begeleiden/mee denken, maar klaarzetten in kratten uitbesteden
- School heeft al genoeg op haar bordje
- Sol organisatie
- Stichting
- Tso
- Van rijkswege in overleg/afstemming met de school

Vraag 10

Vindt u het een probleem als een schoollunch leidt tot een langere schooldag?

Antwoorden 'ja, want':

- Alle leerlingen blijven bij ons over en nemen eigen brood mee, zij mogen op 1 dag in de week hun brood roosteren in het tostiapparaat
- Als ik nog meer uren non stop verantwoordelijkheid moet dragen voor de kinderen, dan ga ik stuk. Mijn leerlingen zijn er van 8.25 uur tot 14.45 uur en ik heb nul minuten pauze.
- Als leerkracht moet je continue 'aan' staan van half 9 tot half 3 of 3 uur.
- Bij ons op school de noodzaak voor een schoollunch er niet. Alle kinderen krijgen voldoende eten mee naar school om te lunchen.
- Cao technische ontstaan er dan grote problemen
- Concentratie van de kinderen werkdruk leerkrachten pauze leerkracht
- Continu rooster werkt goed
- Daar moet ik langer werken
- Dag is al lang genoeg
- Dag is lang genoeg en verantwoordelijkheid moet niet bij school liggen
- Dag is lang genoeg leerkrachten hebben tussendoor geen pauze.
- Dagen zijn al lang genoeg
- Dagen zijn lang genoeg
- Dan blijft er nog minder tijd over om les te geven of voor te bereiden.
- Dan heb ik minder tijd na school voor mijn taken
- Dan heb ik zelf geen pauze. Dan werk ik meer dan 5,5 uur achter elkaar
- Dan hebben we nog later pauze en na schooltijd minder tijd voor voorbereiding en andere schooltaken
- Dan is het nog weer iets waar ik mij druk over moet maken.
- Dan komen we niet uit met de werktijden vd leerkrachten
- Dan komt de schoollunch, ook al wordt deze uitbesteed, toch neer op de school.
- Dan moeten de pauzes weer opgevangen worden door buitenstaanders en dat geeft vaak onrust
- Dan wordt de schooldag te lang
- Dan wordt het een probleem om begeleiders/medewerkers te krijgen. Of het gaat ten koste van de inzet van onderwijspersoneel, omdat er dan extra tijd op het taakbeleid komt
- Dan zitten we met de opvang van de klas tussen de middag. Als leerkracht wil ik de lunch niet begeleiden, maar rust.
- Dat betekent dat ik nog meer niet lesgebonden uren kwijt ben aan de lunch

- Dat betekent extra werkdruk
- Dat betekent verschuiving van werktijden, vergadertijden en vrije tijd van leerlingen. De hele afstemming moet dan opnieuw.
- Dat biedt weerstand van leerlingen en docenten
- Dat gaat af van de tijd voor de leerkracht zelf
- Dat gaat dan af vd tijd die je na schooltijd nog over hebt voor andere taken
- Dat gaat ten kosten van mijn eigen vrije tijd.
- Dat gaat weer af van de tijd van de leerkracht na schooltijd
- Dat geeft meer werkdruk
- Dat is de bedoeling niet.
- Dat is niet nodig
- Dat is niet nodig
- Dat is niet nodig
- Dat is niet nodig. Een half uur lunchpauze is voldoende dus hoeft de dag niet langer te duren.
- Dat is werkdrukverhogend voor de leerkracht
- Dat kan niet, schooltijden worden niet aangepast.
- Dat komt de leerprestaties niet ten goede,
- Dat kost me teveel tijd
- Dat lijkt mij niet nodig.
- Dat vergt weer meer van leerkrachten in aansturing, bestellen, verdelen
- Dat was juist de winst van continu rooster. Zit niet te wachten op weer taakverzwaring
- De concentratie bij de kinderen wordt minder
- De dag duurt al erg lang
- De dag duurt al lang voor de kinderen
- De dag is al lang genoeg
- De dag is al lang genoeg voor de kinderen.
- De dag is al lang genoeg voor de kinderen. En dan krijgen de leerkrachten nog minder tijd voor alle andere werk.
- De dag is al lang voor de leerkracht
- De dag is al vrij lang
- De dag is lang genoeg
- De dag is lang genoeg, zowel voor leerkracht als voor de kinderen
- De dagen zijn al best lang voor vele kinderen
- De dagen zijn al lang en druk
- De dagen zijn al lang genoeg.
- De e concentratie gaat dan ook achteruit
- De kinderen brengen al genoeg tijd op school door.
- De kinderen maken al zoveel uren
- De kinderen maken lange dagen, hoe efficiënt is de tijd in de middag?
- De kinderen raken vermoeid. Zijn toe aan vrije tijd buiten school om.
- De kinderen zijn al op aan het eind van de dag.
- De leerlingen zijn klaar/op na bijna 6 uur op de basisschool aanwezig zijn.
- De lunch vind ik een zaak van de ouders.
- De lunch zelf maken kost waarschijnlijk meer tijd, dus langere school dag, dus nog langer zonder pauze!
- De middagen zijn vaak al te lang
- De schooldag is a lang genoeg. Kinderen eten niet op school mits ze overblijven, daar is een schoollunch geen probleem

- De schooldag is al lang genoeg. We hebben 1 uur en 15 min pauze tussen de middag.
- De schooldag is voor sommige kinderen al vrij lang.
- De schooldagen zijn al lang genoeg voor kinderen
- De tijd na schooltijd kan ik juist altijd heel goed gebruiken voor alle na schoolse activiteiten, afspraken en vergaderingen.
- De tijden die we nu hebben zijn prima
- De werkdruk is nu al te hoog, dan kunnen we geen personeel meer krijgen
- De werkdruk zal er dan niet minder op worden.
- Deze is al lang genoeg en de concentratie van de leerlingen neemt af
- Deze tijd is precies goed
- Die dag duurt nu al tot 14.45u
- Dit is in mijn werktijd en is werkdruk verhogend.
- Dit is niet nodig
- Dit komt waarschijnlijk bij de uren van de leerkracht op.
- Dit leidt vooral tot extra belasting van de leerkracht. Er is weinig hulp te krijgen.
- Dit vergroot de werkdruk van leerkrachten. Minder tijd om taken uit te voeren
- Dit werkt prima.
- Dit zal niet veel extra tijd kosten en het is zo belangrijk voor de kinderen
- Door het continuurooster is er al sprake van een verzwaarde taak.
- Druk op leerkrachten
- Druk op medewerkers groeit
- Duurt langer dan wanneer kinderen zelf meenemen.
- Deze tijd gaat ten koste van veel andere dingen, zoals lesvoorbereiding, vergadering ed. Dit betekent dat dit op een ander moment toch moet gebeuren > weer werkdruk omhoog van de leerkrachten
- Een lunch mag niet teveel tijd kosten
- Een schooldag is lang genoeg
- Er blijft al zo weinig tijd over voor de werkzaamheden na school. Dat is ook waarom ik niet heel enthousiast reageer. Bij een schoollunch ben ik ook bang dat er veel snijdwerk en hulp nodig is vanuit de leerkracht, vooral bij de onderbouw. Ook ben ik bang dat de verantwoordelijkheid op gezond lunchen bij de leerkrachten komt te liggen en wij mogelijk de strijd moeten aangaan met leerlingen die per se geen bruin brood bijvoorbeeld willen eten. Daar is echt geen tijd voor.. Hoe belangrijk een gezonde lunch ook is :-(
- Er gaat zoveel tijd in de lunch zitten, de kinderen zijn later op de dag op en we merken dat ze dan minder concentratie hebben en minder taakgericht zijn
- Er is al genoeg wat extra tijd en aandacht vraagt.
- Er is al zo weinig tijd.
- Er is bewust voor een continuurooster gekozen
- Er is niet voor niets gekozen voor een korte schooldag.
- Er is nu al geen pauze op een schooldag
- Er is nu al te weinig tijd om alle administratie gedaan te krijgen. Een schoollunch zou begeleid moeten worden door de leerkracht (onze overblijftouders zijn, met alle respect, niet geschikt om zoiets met zoveel kinderen te begeleiden) hierdoor komt de pauze voor leerkrachten in het gedrang.
- Er is nu al vaak te weinig tijd om al het werk (administratie) goed te doen...
- Er komt dan een verantwoordelijkheid bij de leerkracht te liggen die ik niet daarbij de taken van de leerkracht vindt horen
- Er ligt al zoveel op het bordje vd school... Dit kunnen ouders zelf ook regelen...
- Er wordt nog gezond genoeg gegeten
- Extra belastend voor de leerkracht.

- Extra belasting voor de leerkracht. Zelf geen pauze
- Extra belasting voor leerkrachten
- Gaat van vrije tijd leerlingen af
- Gezond eten kan ook binnen de huidige schooltijden.
- Gezond eten op school stimuleren vind ik goed. Maar de hoofdverantwoordelijke daarvoor zijn de ouders.
- Het hoeft niet veranderd te worden
- Het is al een lange dag
- Het is al lang en zwaar genoeg
- Het is bij ons niet noodzakelijk. Ouders zijn redelijk vermogend.
- Het is geen primaire taak van het onderwijs.
- Het is momenteel voor onze populatie niet nodig.
- Het is nu al een behoorlijk programma
- Het kost mij meer uren
- Het lijkt soms of ouders van tegenwoordig alles bij school, kinderdagverblijf of opvang weg willen leggen.
- Het moet niet een extra verantwoordelijkheid van de leerkracht worden
- Het samen lunchen is een onderdeel van sociaal emotionele ontwikkeling en daardoor geen reden voor langere schooldag
- Ik ben blij met de huidige schooltijden (ook icm werk/privé)
- Ik ben ervoor om onderwijs te geven.
- Ik ben geen voorstander van schoollunch
- Ik besteed liever meer tijd aan lestijd
- Ik heb al weinig pauze met een lange dag. Dan wordt de dag nog langer
- Ik heb mijn tijd hard nodig, deze gaat al teveel op aan wat allemaal moet van de overheid; mediawijsheid, burgerschap, veilig fietsen, halt etc.
- Ik heb nu al geen enkele pauze tussen 8 en half 3. Als dat nog langer duurt trek ik dat niet!
- Ik kom nu al tijd tekort na de schooldag om alles te kunnen doen wat van mij als leerkracht wordt verwacht.
- Ik vind dat leerlingen in eerste instantie tussen de middag naar huis moeten
- Ik vind de dag al lang genoeg
- Ik vind de dag nu al lang genoeg voor ze
- Ik vind de tijd tot 14u prima en de tijd die er na school is voor voorbereidingen ed hebben we echt nodig
- Ik vind het betuttelend als er een schoollunch ingesteld wordt op onze school. Ouders kiezen zelf voor een bepaalde lunch, het is hun verantwoordelijkheid in de eerste plaats.
- Ik vind ik het geen taak van school
- Ik vind tot 14 uur les fijn en ze krijgen allemaal lunch mee
- Ik zal hier wel weer verantwoordelijk voor worden gemaakt en ik wil gewoon les geven
- Is voor leerkrachten een extra belasting
- Ja, 5 gelijke dagenmodel is net ingevoerd , langere schooldag nekt collega's
- Je kunt niet alles qua opvoeding op het bordje van de basisscholen leggen.
- Je kunt van kinderen niet meer uren vragen dan dat we nu al doen, alleen om een lunch. Dat moet efficiënter geregeld kunne worden.
- Juist het continurooster zorgt voor extra tijd na de lestijden voor voorbereiding en vergaderingen om de werkdruk te verlagen
- Kids moe je hebt zelf veel later thuis
- Kinderen en leerkrachten maken voldoende uren en ouders hebben ook een taak hierin

- Kinderen hebben na schooltijd tijd nodig om te spelen.
- Kinderen moeten ook nog tijd hebben na schooltijd voor ontspanning
- Kinderen zijn al vaak moe, school duurt voor veel kinderen al lang genoeg. Voor ons leerkrachten blijft weinig tijd over alle andere taken
- Kleuters hebben na schooltijd al zoveel, zwemmen e.d.
- Komt op t bordje van de leerkracht erbij
- Leerkrachten hebben al te veel taken, dit past er niet bij.
- Leidt tot verzwarende taak van de leerkracht
- Lijkt mij onnodig
- Met continuooster zijn er voor leerkrachten te weinig rustmomenten
- Mijn werkdag is al lange genoeg, deze uren moeten ergens vandaan komen, of gaan ten koste van...
- Minder tijd voor werk na schooltijd
- Minder voorbereidingstijd voor de lessen
- Mindere spanningsboog
- Moet deze zelf regelen en begeleiden. Heb nu al geen pauze, moet dan nog langer achter elkaar werken
- Na 1400 zijn de kinderen echt op
- Niet nodig
- Niet nodig
- Nog langer..... Hoe dan
- Nu zijn de schooldagen al van 8.30-14.45 en daardoor als leerkracht weinig pauze.
- Onderwijstijd blijft hetzelfde
- Onderwijstijd is belangrijk
- Onderwijstijd is beperkt
- Ons doel was juist een kortere schooldag en meer tijd voor de leerkracht na school
- Onze school is later uit dan de scholen in de rest van onze gemeente. De effectieve werktijd voor niet-lesgebonden taken is daardoor korter.
- Onze schooldag is al heel erg lang.
- Ouders zijn verantwoordelijk en nemen ook hun verantwoordelijkheid
- Schoollunch niet nodig bij ons op school
- Verantwoordelijkheid ouders
- Voor kleuter is een continuooster al vermoeiend genoeg en ook de taken voor de leerkracht na schooltijd blijven dan liggen. Bovendien hebben wij (de leerkrachten) gedurende de schooldag geen pauze.
- Voor kleuters een te lange schooldag
- Voor met name de jongere kinderen is het een lange dag.
- We hebben al tot 15.15 les. Een langere schooldag is niet bevorderlijk voor de concentratie
- We hebben bewust gekozen voor een continuooster juist om meer tijd na schooltijd te kunnen gebruiken voor school en voorbereiding als die minder wordt door een schoollunch dan schiet het zijn doel voorbij van een continuooster
- We hebben net onze lestijden aangepast
- We komen al onderwijstijd te kort
- We maken al een lange dag, omdat we geen continuooster hebben.
- We maken alle lange dagen
- We maken meer dan genoeg uren in vergelijking met andere westerse landen.
- We trekken teveel naar de scholen toe, wat in huis moet gebeuren.
- We zijn genoeg tijd voor de kinderen op school;
- We zijn net gestart met het nieuwe rooster. We gaan niet direct weer over op andere schooltijden.

- We zitten al lang met de kinderen en ze moeten ook thuis kunnen ontspannen en met vriendjes kunnen spelen. (schooldag is tot half 3)
- Werkdruk in het onderwijs is al hoog en lange dagen en veel uren
- Werkdruk is al hoog
- Werkdruk van leerkrachten is al hoog en nog een kwartier langer zorgt voor nog minder tijd na school voor administratieve taken etc.
- Werkdruk voor leerkracht, kinderen die dat nodig hebben kunnen minder ontspannen bv
- Wij als leerkrachten hebben geen pauze
- Wij gaan al langer door
- Wij hadden een middagpauze waarbij kinderen naar huis konden om te eten. Daar zijn we vanaf gestapt zodat we kortere dag kregen qua lesgebonden uren. Beetje jammer als dat nu weer langer zou worden en we de middagpauze verkort hebben... Dus als leerkracht ook minder lang middagpauze hebben...
- Wij hebben de faciliteiten niet. Ons keukenblokje voor personeel benindt zich in de gsmg en daar kan één iemand staan om bijv. Een kop koffie in te schenken. Meer ruimte is er niet
- Wij hebben een continuooster tot 14.30 uur, is lang voor kleuters
- Wij hebben voor continuooster gekozen om 's middags meer tijd te hebben voor voorbereiden/vergaderen/ouder gesprekken
- Wij trekken nu al 15 minuten uit voor lunch en daarna een half uur buitenspel.
- Wij vangen de lunchtijden vaak zelf op als leerkracht omdat er geen ouders zijn. Schoollunch zou dit alleen maar meer verzwaren.
- Wij verzorgen zelf de opvang van de kinderen tijdens de lunch, waardoor we meestal dus zelf pauzetijd inleveren!
- Wij zijn net gewend aan dit rooster. Hoe langer de pauze hoe meer gedoe is onze ervaring
- Wij zijn nu al zelf extra werkzaam tijdens de lunch.
- Wij zijn tevreden met hoe ons rooster nu is.
- Worden kinderen niet blij van
- Ze gaan al lang genoeg naar school
- Zie het niet als primaire taak van school
- Zit zelf niet te wachten op een langere schooldag en ander personeel is in deze tijd niet te vinden.

Antwoorden 'nee, want':

- Dat zou mijn bezwaar zijn tegen schoollunch: dat het van leertijd af gaat. Maar verlenging schooldag zou dit kunnen opvangen
- De meeste kinderen blijven al over
- Die 5 minuten extra maakt geen verschil.
- Er mag wel meer tijd zijn voor het eten.
- Gezond eten en bewegen is belangrijk. Wel zouden er andere mensen dan de leerkrachten ingezet moeten worden om het te regelen.
- Gezond eten is belangrijk
- Het heeft ook een sociaal aspect.
- Goed en aandachtig eten is belangrijk
- Volgens mij hoeft dit niet en mag hier ook ruimte voor zijn

Vraag 11

Heeft u verder nog opmerkingen die u zou willen delen over kinderen en gezond eten en drinken?

Antwoorden:

- Als school blijf je afhankelijk van ouders als je zelf niet faciliteert.
- Als school kun je met een gezond beleid al heel veel regulier laten verlopen
- Belangrijk continu aandacht
- Bewust wording begint al bij ouders. Denk dat het consultatiebureau hier ook al een belangrijke rol in zou moeten spelen. Geef de jonge ouders begeleiding in gezonde voeding voor hun kind, begint al na de fles/borstvoeding en niet pas op scholen dan ben je al aan de late kant!
- Bij ons op school geen gezond beleid aangezien drinken
- Bij ons op school wordt gevarieerd en gezond gegeten. We eten fruit in de ochtend. Bij de lunch is veel groente.
- Bij ons op school zijn ouders hoog opgeleid en hebben over het algemeen geld genoeg. Dan vind ik een schoollunch echt niet nodig. In grote steden of wijken met armoede, is dat een goed initiatief. Wij besteden niet heel veel aandacht op school aan 'gezond eten'. Wij verwachten dat ouders dat zelf regelen. Ook zien we weinig overgewicht bij onze kinderen en zijn er veel kinderen die sporten.
- Dat ik onderschrijf hoe belangrijk het is en dat sommige kinderen dit vanuit huis niet mee krijgen. Alleen weet ik niet of het de oplossing is om dit soort dingen steeds bij de scholen te leggen. Zo zijn er nog heel veel dingen die belangrijk zijn die snel bij het bordje van school gelegd wordt, terwijl ontledend het meer bij de opvoeding hoort. Natuurlijk is school centraal en bereik je veel kinderen, maar al die kleine dingetjes beperken de onderwijstijd voor de basisvakken wel.. En ook de tijd van de leerkracht die na schooltijd bedoelt is om alles te analyseren en te verwerken etc., omdat er weer informatie moet worden ingelezen voor deze dingetjes.. Het blijft iets lastigs voor zowel de overheid als voor de basisschoolleerkrachten.
- De grens voor gezond eten is een grijs gebied. Je hebt veel kinderen die moeite hebben met drinken bijv. Waardoor moeilijke stoelgang ontstaat. Als ze alleen water en melk mogen, drinken ze nog minder of niet. Het is ingewikkeld
- De zoetigheden zijn meer voor tijdens de kleine pauze of als extraatje bij de lunch. Over het algemeen krijgen de kinderen gezonde dingen mee.
- Dit blijft altijd een hekel punt, gezond eten op school, omdat je ook deels dan aan de opvoeding van ouders komt...
- Een heel ingewikkeld probleem, ouders vinden dat zij bepalen wat de kinderen eten, daar ben ik het mee eens. Tegelijk zie ik dat veel ouders de kinderen ongezond gemaksvoedsel meegeven....
- Elk kind hoort goed eten en drinken mee te krijgen naar school. Als dat niet lukt, is er een schoollunch een goed alternatief
- Er is veel voorlichting nodig om mensen te leren wat gezond eten is.
- Er moet vanuit het consultatiebureau veel meer aandacht aan gegeven worden, vooral aan zoete drankjes, Jonge ouders zouden veel meer geïnformeerd moeten worden.
- Er wordt weer een probleem bij scholen geschoven. Gezond eten is taak van ouders, is wel gemakkelijk zo te denken dat school hier ook weer wat mee moet, naast alle andere verantwoordelijkheden al. Ouders moeten hier zelf belang van gaan inzien net als hele maatschappij!!
- Er zijn grote verschillen in populatie op scholen, mijn school heeft geen schoollunch nodig, besteed dat geld waar het wel zinvol is.
- Er zou gezorgd moeten worden dat de gezinnen thuis gezond eten KUNNEN kopen ipv het probleem bij school neer te leggen en dus achteraf problemen die ontstaan door geld tekort als lijmmiddel te gebruiken
- Eten en drinken begint bij de opvoeding van ouders

- Eten is en blijft de verantwoordelijkheid van ouders. Voorlichting is prima, maar deze rol overnemen is niet wenselijk.
- Even naar huis is veel beter dan overblijven op school
- Geen
- Geen
- Geen opmerking en niet bellen
- Geen opmerkingen
- Geen opmerkingen
- Gelukkig krijgen veel kinderen een gezonde lunch mee
- Gezien alle allergieën e.d. Zou ik me er niet aan willen branden. Met mijn eigen voedselallergien wordt al geen rekening gehouden door het bestuur/colleges's, dat vinden ze lastig.
- Gezond drinken is bij ons nog wel een "probleem". Veel yogho of chocolademelk.
- Gezond eten en drinken is de verantwoordelijkheid van de ouders. Als school kunnen wij ouders en Iln adviseren. Ouders zijn uiteindelijk de eindverantwoordelijke voor het eten.
- Gezond eten is relatief. Een plak ham is voor de een gezond en de ander vindt dat ongezond.
- Gezond eten kost meer geld.
- Gezonde lunch is mooi maar het moet de leerkrachten iet nog meer werk opleveren naast alle andere extraatje diener steeds bij komen
- Gezonde traktatie blijft lastig. Afschaffen???
- Gezonde voeding is vooral een keuze van het thuisfront
- Gezonder is helaas ook duurder. Voer sommige ouders is het dus heel lastig.
- Het is de verantwoording van de ouders wat kinderen eten. Als het programma er is om de lunch gevarieerder te maken voor de gezinnen die het financieel moeilijk hebben vind ik het een goed idee.
- Het is een strijd om kinderen (en eigenlijk ook ouders) hierop aan te spreken. Er is soms ook geen geld, kinderen lusten geen gezonde dingen en ik ben leerkracht en wil niet strijd voeren over wat ze wel en niet moeten eten op school. En ook niet met ouders in de clinch over wat zij gezond vinden en wat ik gezond vind. Ik ben zelf veganist dus hoef ook geen 'melk is gezond' verhalen.
- Het is toch de verantwoording van ouders, maar je kunt het als school wel stimuleren door bijvoorbeeld als tussendoortje paar dagen per week alleen fruit toe te staan.
- Het moet voor iedereen betaalbaar zijn. Gezond moet ook echt puur zijn. Zonder allerlei toevoegingen van E-stoffen, suiker en verzadigde vetten (dierlijk en palmvet)
- Het onderwijs hoeft niet de taak van ouders over te nemen; stimuleren wel, verplichten kan niet.
- Het verschil tussen ki lijkt wel groter te worden: veel ki drinken water en eten fruit, terwijl anderen juist zoete dingen bij zich hebben.
- Het zou fijn zijn als er meer subsidies zijn of oplossingen vanuit de gemeente. Leerkrachten hebben vaak geen tijd om dit ernaast te organiseren, dus er is hulp van buitenaf nodig.
- Hou de voedselindustrie aub ver van de schoollunch! Dan gaat geld boven gezondheid.
- Iedereen hetzelfde fiscfree verschillen omdat ouders het niet kunnen betalen
- Ik ben positief over het gebruik van de air up. Ik zie verder echt te vaak een broodtrommel met snoep etc.
- Ik ben van mening dat de verantwoordelijkheid nog steeds bij ouders ligt. Daar waar scholen zijn, waarbij duidelijk een probleem is vanwege armoede of je ziet dat lunchen een probleem is, vind ik dat een ander verhaal.
- Ik ben van mening dat een school iets kan stimuleren, maar niet verplichten. De voeding ligt voornamelijk bij de opvoeders.
- Ik ben voor gezonde lunches op school. Op mijn vorige school was veel armoede en onwetendheid over gezonde voeding. Op mijn huidige school speelt dit vooralsnog niet.

- Ik denk dat dit ook wel hoort bij de ouders. Ik vind dat je ze mag adviseren, maar dat school niet mag bepalen wat iemand eet of niet. Daarnaast hebben wij zoveel culturele verschillen en daarbij behorende voedingsregels dat daar met een schoollunch of iets dergelijks geen rekening mee te houden is.
- Ik denk dat het ook erg belangrijk is om de ouders hier in mee te nemen.
- Ik geloof meer in een Schoolontbijt voor degenen die dat willen. Deze kinderen kunnen. Dan eerder op school komen en gelijk een broodje op school voor de lunch smeren. Verder zou aandacht voor een gezond ritme voor de leerkracht ook fijn zijn.
- Ik maak mij wel zorgen of het gezonde eten betaalbaar blijft voor alle ouders.
- Ik vind dat de school de verantwoordelijkheid heeft om kinderen te leren waar ons eten vandaan komt en hoe ons voedsel in de winkel komt. Ik vind een gezond eetpatroon en genoeg beweging een opvoedkundige taak van de ouders.
- Ik vind dat de verantwoordelijkheid hiervoor echt bij de ouders ligt. Alles wordt maar op het bord van de school gedropt... Misschien eens beginnen bij meer voorlichting voordat mensen aan kinderen beginnen > bijv. over wat het kost om een kind goed en gezond op te voeden (aan tijd en geld). Spotjes op tv of op straat over gezonde voeding en mogelijkheden van de gemeente waar je woont kunnen wellicht ook helpen.
- Ik vind dat er alleen in echte achterstandswijken waar het risico op geen ontbijt of lunch aanwezig is, scholen mogen voorzien in eten. Verder vind ik dat lessen over gezond eten prima zijn, maar de verantwoordelijkheid grotendeels bij de ouders ligt.
- Ik vind dat gezond eten een taak van de ouders is. Daar in school soms in ondersteunen, maar niet die taak overnemen.
- Ik vind dat school hierin een adviserende rol moet spelen. Ouders voeden op.
- Ik vind de verantwoordelijkheid van ouders. Ongeacht arm of rijk. Iedereen kan zelf bedenken wat goed is voor een kind.
- Ik vind dit echt een taak van ouders en niet van school.
- Ik vind het soms heel vervelend dat maatschappelijke problemen waar de verantwoording bij ouders hoort te liggen steeds bij de scholen neergelegd worden. Dat wordt steeds meer waardoor de tijd die we hebben voor schoolvakken steeds minder wordt. We zijn een school. Geen verzorgingsinstelling!!
- Ik vraag me soms af in hoeverre wij als leerkrachten ook nog verantwoordelijk zijn voor gezond eten. Ik vind dat hiervoor de verantwoordelijkheid in de eerste plaats bij ouders ligt en dat je als school alleen in uitzonderlijke gevallen dit zou moeten bijsturen/aanvullen.
- Ik zie dat veel kinderen tegenwoordig ook water drinken. Het verbaast me nog steeds dat kleuters 2 liga's meekrijgen..... Thuis eet je (hoop ik) ook maar 1 koekje bij de koffie
- Ik zou graag zien dat bij de productie rekening gehouden werd met gezond. Niet dat economisch belang boven gezondheid gaat... Ofwel: rijkdom van producent ten koste van consument...
- Ik zou wel een gezonde school willen zijn en slechte voeding weren maar wat is dat gezond en wat niet. Het blijft toch een deel opvoeding dus adviseren wij ouders. 3x per week krijgen kinderen fruit van school
- Kinderen eten veels te ongezond! Sommigen eten soms helemaal niet!
- Kinderen moeten genoeg tijd krijgen om te eten en drinken
- Kinderen moeten op school goed onderwezen worden over gezonde voeding, er moeten school afspraken zijn over wat er gegeten wordt in de pauze.
- Kinderen willen vaak wel gezond eten als je het leuk brengt. Misschien is voorlichting naar ouders ook belangrijk. Bv over samen met kinderen boodschappen doen, samen eten bereiden e.d.
- Laat school zich alsjeblieft bezig houden met waar een school voor is: aanbieden van rekenen, spelling, lezen en sociale omgang. Al die anderen randzaken is verantwoordelijkheid van ouders. Gooi het niet meer over de schutting van scholen.

- Lastig om als school goed een standpunt hierin te nemen, het is tenslotte de verantwoordelijkheid van de ouders. Ook als leerkracht geen tijd om alle lunches te bekijken. Als iets echt opvallend is meld ik het wel bij ouders (on gezond of geen eten mee)
- Lastig probleem. De kinderen kunnen er niks aan doen, het zijn de ouders die het (geld? Gemakzucht? Weet niet beter?) Meegeven.
- Maak gezond eten goedkoper en on gezond duurder
- Maken van gezonde keuzes begint bij een gezond, betaalbaar aanbod.
- Meer aandacht besteden aan voeding en wat gezonde voeding is.
- Moeilijk om te sturen in wat er thuis gebeurt.
- Naast gezond eten is bewegen ook erg belangrijk. Het zou mooi zijn als er tussen de middag een extra beweeg programma zou komen.
- Naast rekening houden met kinderen, moeten we vooral niet nog meer maatschappelijke problemen naar de leerkracht leggen
- Niet alle dingen die het gezonde school beleid toestaan zijn gezond: zoals kaas en worst. Beter informeren en bijvoorbeeld ook dingen als E-nummers en bewerkt voedsel aan de kaak stellen.
- Niet alles is verantwoordelijkheid van de school
- Niet de verantwoordelijkheid van school.
- Om de traktatie klein en suikervrij te houden is nog lastig
- Omdat het een maatschappelijke zaak is, zou er meer aandacht voor moeten zijn in de media en zou de BTW op groenten en fruit ze snel mogelijk moeten worden afgeschaft.
- Ontbijt op school zou voor iedere school in Nederland moeten zijn en zo geldt dat ook voor een lunch. In Amerika is het normaal dat kinderen op school eten en dichterbij huis in onze kinderdagverblijven eten kinderen ook samen dus waarom niet op de basisschool?
- Onze kinderen krijgen (gelukkig) allemaal een gezonde lunch mee. En als tien uurtje een stuk fruit.
- Onze school heeft een voedingsbeleid opgesteld. Als dat goedgekeurd is, gaat dat naar de ouders toe.
- Onze school staat in een buurt, waar kinderen veel mee hebben en waarin gezonde voeding ook zeker essentieel is.
- Ooit hadden we gruit op school vanuit een subsidie project, hierdoor leerden de kinderen wel andere smaken
- Op een uitzondering na, eten de kinderen op onze school gezond en drinken ze water, ranja of sap.
- Op onze school in mijn groep wordt echt gezond gegeten met veel fruit!
- Op onze school wordt over het algemeen gezond gegeten. Mochten we twijfels hebben gaan we met ouders in gesprek.
- Op onze school zijn veel kinderen met een allochtone achtergrond. De voeding is vaak ook cultureel bepaald.
- Op school hebben we hier gedeeltelijk invloed op. Ouders maken thuis eigen keuzes.
- Op school hebben we trakteren verboden, dat vind ik echt te ver gaan. Soms een snoepje hoort er ook bij. Dus niet doorslaan zou ik zeggen. Gezonde keuzes maken is belangrijk.
- Opvallend dat kinderen met een Nederlandse achtergrond vaak gezondere producten meeneemt. Met een niet Nederlandse achtergrond zie je eerder verpakte producten (croissantje oid)
- Opvoeden begint al vanaf de geboorte. Gezond eten en drinken moeten de kinderen vanuit huis meekrijgen. Helaas is ongezonde voeding goedkoop. Steeds meer gezinnen hebben financiële problemen en zijn afhankelijk van de voedselbanken. Gezonde voeding verstrekken op de scholen moet mijn inziens niet nodig zijn. Op school moet les gegeven worden. We zijn geen cateringbedrijf die ook nog eens schoolfruit moet gaan snijden en tafel moet gaan dekken. Er is een groot personeelgebrek dus mensen vinden die dat voor de school gaan regelen zal een zeer groot probleem zijn. Dus.....komt het er weer bij voor de leerkrachten die al een hoge werkdruk hebben.

- Ouders denken het goed te doen een snoepje mee te geven. Ik zie het bij mijn eigen dochter ("maar iedereen heeft snoep mee" en de anderen krijgen heel veel) want ik geef haar een klein snoepje mee. Toen ze nog thuis at tussen de middag kreeg ze nooit snoep bij het eten, maar iedereen maakt elkaar gek. Het moet meer en groter lijkt het wel
- Ouders hebben niet altijd een goed idee van wat gezond is.
- Ouders verantwoordelijk
- Ouders zijn primair verantwoordelijk. We moeten als school niet alles willen regelen voor hen.
- Persoonlijk heb ik er moeite mee dat de school steeds meer taken van ouders moet overnemen.
- Practice what you preach. Geef als leerkracht het goede voorbeeld.
- Prima lijst
- Regering gelijke lunch voor alle kinderen.
- Sommige ouders geven ongezonde koekjes mee Die ouders kan ik niet zover krijgen om bv met Oreo s te stoppen
- Sommige ouders vinden het lastig om nee te zeggen tegen hun kind, ik denk dat dat ook een reden is van meer ongezond eten. Ze willen hun kind te veel verwennen.
- Sommige scholen gaan hier best ver in (bijv alleen maar water drinken) . Gebalanceerd eten en af en toe wat lekkers moet hier ook in kunnen. Het leren kennen van grenzen lijkt me dan juist belangrijker
- Uiteindelijk zijn ouders hiervoor verantwoordelijk. Niet de scholen. Wij wonen in een wijk waar de zorgen niet zo heel groot zijn.
- Vanuit de regering zouden de belasting tarieven voor gezonde voeding omlaag moeten en ongezonde voeding omhoog.
- Volgens mij zitten er veel praktische problemen aan schoollunches: aan hun werktafel? Wie maakt het gereed? Diëten en wensen. Verpakkingsmateriaal. Tijdsinvestering. Daarnaast misschien wat betuttelend? Invloed op onderwijstijd. Enne... Het nationaal schoolontbijt vind ik vaak slecht. Flutbrood en jammetjes en smeerkaas, niet echt wat ik goed vind. We moeten altijd zelf bijkopen
- Voor de kanselijkheid is een gezonde schoollunch goed om te doen. Dit moet niet ten koste gaan van de lestijd en er moet zo min mogelijk werk aan zijn voor de leerkracht.
- Vooral verantwoordelijkheid ouders en niet van school. Als school dit weer gaat oplossen veranderen ouders niet in hun opvattingen.
- Voorlichting aan allochtone ouders. Samenwerken met supermarkt tegenover de school
- Waarom steeds probleem bij de lkr leggen?
- Wat ik soms lastig vind is dat ouders vinden dat wij als school er niet mee moeten bemoeien zijn weten het beste wat goed is voor hun kind, maar door overheid wordt het bij school neergelegd waardoor het ook weer een discussie kan worden als je het verplicht
- We hebben als school gesproken over de traktaties en dat we vinden dat het steeds extremer en meer wordt.
- We vragen nieuwe ouders om water en fruit mee tegeven ipv koekjes. Dit heeft echt tot verandering geleidt.
- We zijn bezig met beleid te ontwikkelen, het heeft dus zeker onze aandacht!
- Weinig kinderen eten fruit. We hadden ooit schoolfruit. Ik mis dit
- Wij denken zelfs te merken dat andere eetgewoontes leiden tot minder ruzies op het schoolplein.
- Wij doen mee aan het schoolgruitemproject van de EU met 3x fruit per week. Desondanks zien we dat dit niet voor langere tijd aanslaat. Ouders vervallen heel snel in oude gewoonten. Het is nu vooral goedkoop voor ouders, geen fruit/snacks hoeven kopen.
- Wij doen mee aan schoolfruit. Heel zinvol project. De kinderen komen in aanraking met verschillende soorten fruit en eten 3x per week voldoende en gevarieerd fruit.
- Wij hanteren de gruitdagen op woe don en vrijdag. Dit betekent deze dagen het tussendoortje alleen groente/fruit. Op maandag en dinsdag mag dat een eenvoudig koekje zijn. Dus geen roze koeken ed

- Wij maken 1 dag per week gebruik van de gezonde vegetarische lunch van Tommy Tomato.
- Wij merken dat met name gezinnen van statushouders niet goed weten wat een goede lunch inhoudt. Bij deze doelgroep is het lastig om informatie over te brengen (zij spreken Arabisch). Er zit ook nog wel een cultuurverschil. Zij hebben een andere kijk op wat verantwoord lunchen is. Door in gesprek te gaan met deze ouders, voorbeelden te geven, komt het uiteindelijk altijd wel goed. Er is hier wel eens verwarring geweest over "voedzaam". Een ouder die vond dat een croissant, iets zoets of frietjes, (vetten en snelle koolhydraten) beter was om goed te kunnen presteren. Wanneer de kinderen ouder zijn lijken zij hun ouders te sturen en zie je dat ze een meer vergelijkbare inhoud hebben met hun klasgenoten.
- Wij zijn een gezonde school, ouders en kinderen gaan hier prima in mee.
- Wij zijn onlangs van 1 fruitdag naar 3 fruitdagen per week gegaan.
- Wij zijn ons aan het beraden hierover.
- Zorg dat je de ouders bereikt! Als zij het principe snappen krijgen de kinderen gezonder te eten
- Zorg voor meer bewustwording bij kinderen en heb oog voor misleidende reclame
- Zou ook niet weten hoe een schoollunch te realiseren is op grote basisscholen.